

2024 r.

RAPORT HANDEL LUDŹMI



Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji

Departament Porządku Publicznego

Spis treści

1.	Wprowadzenie	2
2.	Organizacja systemu walki z handlem ludźmi w Polsce	7
3	Statystyczny obraz zjawiska	16
4	Działania informacyjno-edukacyjne zrealizowane w 2024 roku.	29
5	Podstawy Prawne	31
6	Podsumowanie	39
7	ABC Pomocy	41

1. Wprowadzenie

Niniejszy raport przedstawia kompleksową analizę zjawiska handlu ludźmi w Polsce w 2024 roku, podsumowuje działania podjęte przez instytucje państwowe, organy ścigania i organizacje pozarządowe oraz identyfikuje kluczowe wyzwania w obszarze przeciwdziałania temu procederowi. Dokument stanowi kontynuację corocznych opracowań sporządzanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, dokumentujących wysiłki Polski w zakresie zwalczania handlu ludźmi, ochrony ofiar oraz budowania skutecznego systemu prewencji.

Rok 2024 przyniósł zarówno kontynuację wcześniejszych wyzwań, jak i nowe zjawiska w obszarze handlu ludźmi. Przedłużający się konflikt zbrojny na Ukrainie nadal wpływał na sytuację migracyjną w regionie, choć skala napływu uchodźców ustabilizowała się w porównaniu z latami 2022-2023. Jednocześnie obserwowano znaczący wzrost liczby migrantów z krajów Ameryki Łacińskiej, co postawiło przed polskimi służbami nowe wyzwania związane z identyfikacją i wsparciem ofiar pochodzących z odległych regionów geograficznych i kulturowych.

Polska, ze względu na swoje położenie geopolityczne i członkostwo w Unii Europejskiej, pozostaje krajem o złożonym charakterze w kontekście handlu ludźmi – jednocześnie jest krajem pochodzenia, tranzytu i docelowym dla ofiar tego procederu. Ta wielowymiarowość zjawiska wymaga kompleksowego podejścia, uwzględniającego zarówno ochronę obywateli polskich przed wykorzystaniem za granicą, jak i zapewnienie skutecznej pomocy cudzoziemcom pokrzywdzonym na terytorium Polski.

Według danych przekazanych przez Prokuraturę Krajową, w 2024 roku odnotowano 316 ofiar handlu ludźmi. Wśród pokrzywdzonych dominowali obywatele Kolumbii, Polski, Ukrainy, Wenezueli oraz innych krajów Ameryki Łacińskiej. Analiza form wykorzystania wskazuje na utrzymującą się dominację pracy przymusowej jako głównej formy eksploatacji ofiar handlu ludźmi w Polsce. Zjawisko to dotyczyło przede wszystkim cudzoziemców zatrudnianych w sektorach takich jak rolnictwo, budownictwo, przemysł spożywczy oraz usługi. Charakterystyczne dla 2024 roku było wykorzystywanie przez sprawców coraz bardziej wyrafinowanych metod werbunku, często z wykorzystaniem mediów społecznościowych i fałszywych ofert pracy rozpowszechnianych w Internecie.

W odpowiedzi na zidentyfikowane wyzwania, polskie instytucje podjęły szereg skoordynowanych działań. Kluczowym osiągnięciem było przyjęcie przez Międzyresortowy Zespół do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi dokumentu - Krajowego Mechanizmu Referencyjnego dla ofiar handlu ludźmi. Mechanizm ten stanowi fundament współpracy między różnymi podmiotami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi, precyzyjnie określając kryteria identyfikacji ofiar oraz procedury postępowania.



Równie istotnym krokiem było powołanie w listopadzie 2024 roku grupy roboczej ds. opracowania projektu ustawy o przeciwdziałaniu i zwalczaniu handlu ludźmi. Inicjatywa ta wynika z potrzeby stworzenia kompleksowego aktu prawnego, który zintegruje rozproszone obecnie regulacje i stworzy spójny system przeciwdziałania temu przestępstwu. Prace nad ustawą mają również na celu implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1712, której termin wdrożenia upływa w lipcu 2026 roku.

System wsparcia dla ofiar handlu ludźmi, którego centralnym elementem pozostaje Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne (KCIK), w 2024 roku objął pomocą 289 beneficjentów. Centrum zapewniło nie tylko schronienie i podstawowe wsparcie życiowe, ale również kompleksową pomoc psychologiczną, prawną i reintegracyjną, dostosowaną do indywidualnych potrzeb każdej osoby pokrzywdzonej.

Raport ten ma służyć jako źródło informacji dla decydentów, praktyków, badaczy, mediów oraz szerokiej opinii publicznej, a także jako impuls do dalszej dyskusji i mobilizacji zasobów w celu skuteczniejszej ochrony potencjalnych ofiar. Zrozumienie wielowymiarowości handlu ludźmi, jego przyczyn, przejawów oraz konsekwencji jest bowiem pierwszym krokiem do jego skutecznego zwalczania.

1.1 Kontekst globalny i europejski zjawiska handlu ludźmi oraz nowe trendy w 2024 roku

Handel ludźmi jest zjawiskiem globalnym, generującym olbrzymie zyski dla zorganizowanych grup przestępczych. Szacuje się, że jest to trzeci najbardziej dochodowy nielegalny biznes na świecie, po handlu bronią i narkotykami. Globalne trendy są kształtowane przez złożoną interakcję czynników ekonomicznych, społecznych, politycznych i środowiskowych.

Główne czynniki sprzyjające występowaniu handlu ludźmi

- **Ubóstwo i nierówności społeczne**

Brak perspektyw ekonomicznych, wysokie bezrobocie i nierówności społeczne w wielu regionach świata czynią ludzi podatnymi na fałszywe obietnice lepszego życia i pułapki zastawiane przez handlarzy.

- **Konflikty zbrojne i kryzysy humanitarne**

Wojny, przemoc i niestabilność polityczna prowadzą do masowych przemieszczeń ludności. Uchodźcy i osoby wewnętrznie przesiedlone, pozbawione ochrony i środków do życia, stają się łatwym celem dla handlarzy. Wojna na Ukrainie jest tego tragicznym przykładem, zwiększając ryzyko handlu ludźmi dla ukraińskiej ludności.

- **Globalizacja i migracja**

Zwiększona mobilność ludzi na świecie, zarówno legalna, jak i nieregularna, stwarza nowe możliwości dla przestępców. Migranci, zwłaszcza ci o nieuregulowanym statusie, są szczególnie narażeni na wyzysk.

- **Popyt na tanie usługi i produkty**

Popyt na taną siłę roboczą w różnych sektorach gospodarki (rolnictwo, budownictwo, przemysł tekstylny, usługi domowe) oraz na usługi seksualne napędza handel ludźmi w celu pracy przymusowej i wykorzystania seksualnego.

- **Zmiany klimatyczne i katastrofy naturalne**

Degradacja środowiska i katastrofy naturalne mogą prowadzić do wysiedleń i ubóstwa, zwiększając podatność dotkniętych społeczności na handel ludźmi.

Globalne Formy Wykorzystania

Podobnie jak w Europie, na świecie dominują dwie główne formy handlu ludźmi: wykorzystanie seksualne i praca przymusowa. Jednakże, w zależności od regionu, mogą występować specyficzne formy, takie jak handel dziećmi w celu wcielania do grup zbrojnych, przymusowe małżeństwa, handel organami czy zmuszanie do żebractwa.

Rola Internetu i Nowych Technologii na Świecie

Internet i technologie cyfrowe zrewolucjonizowały modus operandi handlarzy na całym świecie. Platformy społecznościowe, aplikacje randkowe, komunikatory i fora internetowe są wykorzystywane

do nawiązywania kontaktu z potencjalnymi ofiarami, ich uwodzenia, szantażowania, a także do organizowania transportu, kontroli i sprzedaży. Kryptowaluty i darknet zapewniają przestępcom anonimowość i ułatwiają transfer pieniędzy.

Media społecznościowe fundamentalnie zmieniły sposób działania handlarzy ludźmi. Platformy takie jak Facebook, Instagram, TikTok czy WhatsApp stały się głównymi narzędziami rekrutacji, zastępując tradycyjne metody oparte na bezpośrednim kontakcie.

Przestępcy wykorzystują szereg technik manipulacyjnych dostosowanych do specyfiki każdej platformy np.:

- Facebook - tworzenie fałszywych profili agencji pracy, grup wsparcia dla migrantów,
- Instagram - prezentowanie luksusowego stylu życia, obietnice modelingu,
- TikTok - krótkie filmy pokazujące "sukces" w nowym kraju, viralowe oferty pracy,
- WhatsApp - bezpośredni kontakt, budowanie zaufania, przysyłanie "dokumentów".

Cyber scamming, czyli zmuszanie ofiar handlu ludźmi do prowadzenia oszustw internetowych, stanowi najszybciej rosnącą formę wykorzystania w ramach handlu ludźmi na świecie. Według raportu ONZ z 2024 roku, ponad 200 000 osób jest zmuszanych do prowadzenia oszustw internetowych w samej tylko Azji Południowo-Wschodniej. Zjawisko to nasiliło się dramatycznie po pandemii COVID-19, gdy przestępcze grupy zorganizowane, pozbawione dochodów z zamkniętych kasyn, przekierowały swoją działalność na cyberprzestępczość.

Ofiary są zwabiane fałszywymi ofertami pracy w branży IT, które obiecują atrakcyjne wynagrodzenie i możliwość relokacji. Po przybyciu do kraju docelowego, ich dokumenty są konfiskowane, a oni sami zmuszani do pracy w specjalnych ośrodkach, gdzie przez 12-16 godzin dziennie prowadzą oszustwa internetowe. Najczęstsze formy to romance scams (oszustwa miłosne), fałszywe inwestycje w kryptowaluty oraz phishing.

Polska w Kontekście Europejskich i Globalnych Trendów Handlu Ludźmi

Polska, ze względu na swoje położenie geopolityczne, historię transformacji oraz członkostwo w Unii Europejskiej, odgrywa specyficzną rolę w europejskim i globalnym systemie handlu ludźmi. Jest jednocześnie krajem pochodzenia, tranzytu oraz krajem docelowym dla ofiar tego przestępstwa.

Polska jako Kraj Docelowy

- Praca przymusowa jako dominująca forma

W Polsce, inaczej niż średnia dla UE, gdzie wykorzystanie seksualne jest nieco częstsze, najczęściej identyfikowaną formą handlu ludźmi jest wykorzystanie do pracy przymusowej. Ta forma wyzysku dotyczy zarówno obywateli polskich, jak i cudzoziemców. W 2024 roku Prokuratura Krajowa odnotowała 223 ofiary pracy przymusowej na 316 wszystkich zidentyfikowanych ofiar.

- Kraje pochodzenia ofiar wykorzystanych do pracy przymusowej

Od kilku lat obserwuje się stały napływ ofiar pracy przymusowej z krajów Ameryki Łacińskiej, takich jak Kolumbia, Gwatemala, Wenezuela, Meksyk, Peru oraz Argentyna. Ofiary te są często werbowane przez nieuczciwe agencje pośrednictwa pracy za pomocą Internetu i mediów społecznościowych. Pomimo wprowadzenia obowiązku wizowego dla obywateli Kolumbii przybywających w celach zarobkowych

(od 15 sierpnia 2024 r.), trend wykorzystania ich w pracy przymusowej utrzymuje się, a przepisy bywają omijane poprzez np. przyjazd w celach edukacyjnych lub turystycznych. W 2024 roku odnotowano również wzrost identyfikacji ofiar handlu ludźmi do pracy przymusowej pochodzących z krajów Azji Centralnej (Turkmenistan, Tadżykistan, Kirgistan, Uzbekistan) oraz z Turcji. Pracodawcy w Polsce coraz częściej poszukują pracowników z odległych krajów Azji, takich jak Indie, Nepal, Filipiny, Wietnam, Sri Lanka, Pakistan, co również może generować ryzyko.

- Sektory największego ryzyka

Ofiary pracy przymusowej najczęściej trafiają do sektorów takich jak przetwórstwo mięsne, rolnictwo (uprawy warzyw), tartaki, sortowanie odzieży, budownictwo czy transport.

- Wykorzystanie seksualne i inne formy

Choć praca przymusowa dominuje, w Polsce identyfikuje się również ofiary wykorzystania seksualnego (w 2024 r. Prokuratura Krajowa: 39 ofiar) oraz innych form, takich jak przymusowe żebractwo (głównie obywatele Rosji, Mołdawii, Rumunii, osoby pochodzenia romskiego, często z widocznym kalectwem).

Polska jako Kraj Pochodzenia Ofiar

Obywatele polscy również padają ofiarą handlu ludźmi, będąc rekrutowanymi do pracy przymusowej, żebractwa czy prostytucji za granicą. W 2024 roku Prokuratura Krajowa zidentyfikowała 72 polskie ofiary. W 2023 roku odnotowano dużą liczbę polskich ofiar (680 według danych Prokuratury Krajowej) w związku ze sprawami dotyczącymi zmuszania do wyłudzenia świadczeń socjalnych w Wielkiej Brytanii, co pokazuje, że Polacy mogą być celem różnych form wyzysku.

Polska jako Kraj Tranzytowy

Ze względu na swoje położenie geograficzne, Polska jest również krajem tranzytowym dla ofiar handlu ludźmi przemieszczających się z Europy Wschodniej i Azji do krajów Europy Zachodniej i Skandynawii. Identyfikacja i udzielanie pomocy tym ofiarom jest szczególnie trudne, gdyż często nie postrzegają siebie jako ofiary, a ich priorytetem jest dotarcie do kraju docelowego.

Wpływ Konfliktu na Ukrainie

Trwająca od 2022 roku pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę spowodowała napływ milionów uchodźców do Polski, co stworzyło zwiększone ryzyko handlu ludźmi, zwłaszcza wśród kobiet i dzieci. Polska podjęła szereg działań prewencyjnych i legislacyjnych, w tym zaostrezenie kar za handel ludźmi w kontekście konfliktu oraz kampanie informacyjne skierowane do uchodźców. W 2024 roku nadal identyfikowano ukraińskie ofiary handlu ludźmi w Polsce (46 osób wg Prokuratury Krajowej).

Podsumowując, Polska w 2024 roku znajdowała się w centrum złożonych procesów migracyjnych i dynamicznie zmieniających się trendów w handlu ludźmi, zarówno na poziomie europejskim, jak i globalnym. Działania podejmowane przez polskie instytucje i organizacje pozarządowe starały się odpowiadać na te wyzwania poprzez adaptację ram prawnych, wzmacnianie działań prewencyjnych i operacyjnych oraz rozwijanie współpracy międzynarodowej. Skuteczna walka z tym przestępstwem wymaga jednak ciągłej czujności, elastyczności i zaangażowania wszystkich podmiotów.

2. Organizacja systemu walki z handlem ludźmi w Polsce

2.1 Krajowy Plan Działań



Krajowy Plan Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi (dalej: KPD) jest podstawowym dokumentem dotyczącym funkcjonowania systemu zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi w Polsce. Jest to rządowy dokument, przyjmowany przez Radę Ministrów, zobowiązujący jego adresatów do wykonania określonych zadań w zakresie zwalczania handlu ludźmi. Adresatami KPD są poszczególne jednostki administracji centralnej oraz inne instytucje i organizacje pozarządowe dobrowolnie zaangażowane w działania przeciwko handlowi ludźmi w Polsce. Głównym celem KPD jest zapewnienie warunków koniecznych dla skutecznego przeciwdziałania handlowi ludźmi w Polsce i wspierania ofiar tego przestępstwa. W tym kontekście celami szczegółowymi są:

- podnoszenie świadomości nt. zjawiska handlu ludźmi;
- podniesienie standardu wsparcia udzielanego ofiarom handlu ludźmi (w tym małoletnim ofiarom handlu ludźmi);
- poprawa skuteczności działań instytucji odpowiedzialnych za ściganie przestępstwa handlu ludźmi poprzez doskonalenie narzędzi prawnych, struktur oraz wdrażanie najlepszych praktyk;
- podniesienie kwalifikacji przedstawicieli instytucji i organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie handlowi ludźmi i wsparcie ofiar tego przestępstwa;
- pogłębienie wiedzy nt. zjawiska handlu ludźmi i efektywności podejmowanych działań;
- wzmocnienie współpracy międzynarodowej.

W 2024 roku obowiązywał przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 17 listopada 2021 r. KPD na lata 2022-2024. Jednocześnie przez cały rok trwały intensywne prace nad przygotowaniem nowego Krajowego Planu Działań na lata 2025-2027, koordynowane przez stałą grupę roboczą ds. przygotowania Krajowego Planu Działań oraz monitorowania jego realizacji, powołaną w ramach Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi.

2.2 Krajowy Mechanizm Referencyjny

W dniu 9 kwietnia 2024 roku Międzyresortowy Zespół do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi przyjął jednogłośnie w drodze uchwały (Uchwała nr 2) dokument o nazwie Krajowy Mechanizm Referencyjny. Jest to strategiczny instrument stanowiący fundament współpracy między różnymi podmiotami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi.

Krajowy Mechanizm Referencyjny precyzyjnie określa kryteria identyfikacji ofiar handlu ludźmi oraz procedury postępowania przygotowawczego, co przekłada się na efektywniejsze wykrywanie i ściganie przestępstw. Opiera się na systematycznej współpracy szerokiego grona interesariuszy, w tym organów rządowych, służb mundurowych, prokuratury, instytucji opiekuńczych oraz organizacji pozarządowych. Dokument jest dostępny w wersji elektronicznej w języku polskim oraz angielskim na stronie internetowej poświęconej przeciwdziałaniu handlowi ludźmi

2.3 Instytucje zaangażowane w system zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi

Zespół do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi



Międzyresortowy Zespół do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi jest organem pomocniczym Prezesa Rady Ministrów powołanym na mocy zarządzenia Prezesa Rady Ministrów nr 392 z dnia 18 września 2023 r. w sprawie powołania Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi (M.P. 2023 poz. 1036). W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele urzędów centralnych, organów ścigania, instytucji państwowych oraz organizacji pozarządowych. Zespół programuje całość polityki związanej z przeciwdziałaniem i zwalczaniem handlu ludźmi w Polsce, nadając jej kształt w postaci krajowych programów/planów przeciwdziałania handlowi ludźmi. W ramach Zespołu funkcjonują grupy robocze:

- grupa robocza ds. monitorowania realizacji KPD
- grupa robocza ds. wsparcia ofiar handlu ludźmi

oraz grupy doraźne powołane do wykonywania wskazanego przez KPD zadania (grupa robocza ad hoc ds. opracowania projektu ustawy o przeciwdziałaniu i zwalczaniu handlu ludźmi powołana 15 listopada 2024 r.).

2.3.1 Poziom instytucjonalny

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji



**Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji**

W strukturach Departamentu Porządku Publicznego MSWiA funkcjonuje Wydział do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, Przestępstwom z Nienawiści oraz Wsparcia Działów w ramach Polityki Bezpieczeństwa Wewnętrznego w UE,

który odpowiedzialny jest m.in. za:

- monitorowanie prac związanych z realizacją zadań zapisanych w Krajowym Planie Działów Przeciwko Handlowi Ludźmi;
- proponowanie zadań w kolejnych edycjach Krajowego Planu;
- monitorowanie realizacji zadań publicznych dotyczących wsparcia i ochrony ofiar handlu ludźmi zleczanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, (aktualnie zadanie występuje pod nazwą „Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi”);
- obsługę prac Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi i Grup Roboczych;
- podnoszenie świadomości w zakresie problematyki handlu ludźmi.

Urząd do Spraw Cudzoziemców



**URZĄD DO SPRAW
CUDZOZIEMCÓW**

Urząd pełni istotną rolę w zakresie wstępnej identyfikacji potencjalnych ofiar handlu ludźmi wśród cudzoziemców, ubiegających się o ochronę międzynarodową w Polsce. W ramach prowadzonych postępowań o udzielenie ochrony międzynarodowej, pracownicy Urzędu mogą uzyskiwać informacje wskazujące, że cudzoziemiec padł ofiarą handlu

ludźmi. W Urzędzie został powołany nieetatowy koordynator do spraw związanych z handlem ludźmi odpowiedzialny za koordynację działań oraz właściwy przepływ informacji.

Policja



Do działań w zakresie zwalczania handlu ludźmi decyzją Komendanta Głównego Policji z dnia 22 stycznia 2014 r. powołany został Wydział do walki z Handlem Ludźmi Biura Służby Kryminalnej (obecnie Biuro Kryminalne) Komendy Głównej Policji. Do zadań Wydziału należy przede wszystkim zwalczanie przestępczości związanej z handlem ludźmi, seksualnym wykorzystaniem małoletnich w sieci Internet oraz przestępczości przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. W zakresie swych zadań Wydział do Walki z Handlem Ludźmi współpracuje z organami sprawiedliwości, administracji publicznej i kontroli państwowej, organizacjami pozarządowymi, społecznymi i instytucjami użyteczności publicznej. Ponadto, Wydział realizuje działania o charakterze międzynarodowym poprzez współpracę operacyjną i śledczą z organami ścigania innych państw. Wydział do walki z Handlem Ludźmi m.in. nadzoruje i koordynuje prace komórek do walki z handlem ludźmi powołanych na podstawie Zarządzenia KGP¹ w służbie kryminalnej w komendach wojewódzkich. Do zadań komórek do walki z Handlem Ludźmi należy w szczególności nadzorowanie i koordynowanie zadań wykonywanych przez komendy powiatowe Policji oraz podległe im jednostki Policji w zakresie wykrywania handlu ludźmi, identyfikowania i wspomagania procesu identyfikacji ofiar handlu ludźmi, uczestniczenie w międzynarodowych operacjach, w szczególności udział we wspólnych zespołach śledczych utworzonych w celu wykrywania handlu ludźmi, współpracy pozapolicyjna oraz organizowanie i prowadzenie zajęć z doskonalenia zawodowego policjantów służby kryminalnej w zakresie wykrywania handlu ludźmi.

W 2024 roku Wydział z Handlem Ludźmi Biura Kryminalnego KGP obchodził 10-lecie swojego utworzenia, co zostało upamiętnione konferencją zorganizowaną przez MSWiA we współpracy z Komendą Główną Policji.

Przedstawiciele Wydziału biorą udział w pracach międzynarodowych zespołów/grup roboczych/grup eksperckich m.in. jako:

- ekspert krajowy Analitycznego Pliku Roboczego Europolu AWF SOC – AP Phoenix skupionego na zwalczaniu przestępstwa handlu ludźmi,
- ekspert krajowy analitycznego projektu roboczego Europolu AWF SOC – AP Twins (zwalczanie wykorzystywania seksualnego małoletnich w sieci Internet.),
- ekspert unijnego priorytetu EMPACT THB,
- ekspert unijnego priorytetu EMPACT CSE.

¹ Zarządzenie nr 14 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 września 2016 r. w sprawie wykonywania przez Policję niektórych zadań w zakresie wykrywania handlu ludźmi (Dz. Urz. KGP poz. 61).

Straż Graniczna



Straż Graniczna odgrywa kluczową rolę w przeciwdziałaniu i zwalczaniu handlu ludźmi, zwłaszcza w odniesieniu do cudzoziemców. To funkcjonariusze Straży Granicznej zwykle mają pierwszy kontakt z ofiarami tego przestępstwa w związku z czym, często dokonują identyfikacji potencjalnych ofiar. Formacja realizuje zadania przewidziane w Krajowym Planie Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi i uczestniczy w jego wdrażaniu. W strukturze Zarządu Operacyjno-Śledczego Komendy Głównej SG w ramach Wydziału I prowadzona jest koordynacja realizacji przedsięwzięć wynikających z KPD oraz koordynacja i nadzór nad czynnościami służbowymi podejmowanymi przez funkcjonariuszy SG w zakresie zwalczania handlu ludźmi. W ramach Wydziału I ZOŚ KGSG w celu skutecznej walki z handlem ludźmi prowadzona jest współpraca krajowa z organami i instytucjami państwowymi oraz zaawansowana współpraca międzynarodowa o charakterze strategicznym, operacyjnym, jak i dochodzeniowo-śledczym.

W każdym z oddziałów Straży Granicznej w wydziale operacyjno-śledczym powołany jest nieetatowy lokalny koordynator do spraw zwalczania handlu ludźmi, który posiada swoich zastępców w mniejszych jednostkach, tzw. placówkach straży granicznej. Koordynatorzy odpowiadają za właściwy przebieg współpracy z innymi instytucjami zaangażowanymi w zwalczanie handlu ludźmi, identyfikują lub wspomagają proces identyfikacji potencjalnych ofiar handlu ludźmi, a także organizują i prowadzą zajęcia z doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie wykrywania i zwalczania handlu ludźmi.

Prokuratura



PROKURATURA
KRAJOWA

Za walkę z handlem ludźmi w Prokuraturze Krajowej odpowiedzialny jest Departament do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji. Jednostka ta koordynuje działania Prokuratury w zakresie ścigania handlu ludźmi. Wyznaczony jest specjalny prokurator-koordynator ds. handlu ludźmi. Od 2007 r. w byłych Prokuraturach Apelacyjnych, a obecnie w każdej z Prokuratur Regionalnych oraz Prokuratur Okręgowych, wyznaczeni są prokuratorzy pełniący funkcję konsultantów w zakresie handlu ludźmi. W 2014 roku zostały skierowane do użytku dla prokuratorów prowadzących sprawy dotyczące handlu ludźmi *Wskazówki dotyczące prowadzenia postępowań w sprawach handlu ludźmi*.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej



Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Pomoc społeczna odgrywa istotną rolę w zakresie wsparcia ofiar handlu ludźmi poprzez udzielanie interwencji kryzysowej. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) wspólnie z MSWiA, Strażą Graniczną, Policją oraz organizacjami pozarządowymi prowadzi coroczny cykl szkoleń dla pracowników socjalnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej szczebla gminnego i powiatowego oraz kadry ośrodków interwencji kryzysowej nt. wsparcia ofiar handlu ludźmi, w tym również na temat zasad i współpracy z Krajowym Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnym. MRPiPS przekazuje uczestnikom specjalistycznego szkolenia pn. „Wsparcie ofiar handlu ludźmi” jako materiał szkoleniowy – dokument pn. *Standardy bezpiecznego schronienia dla ofiar handlu ludźmi*. Został on opracowany w Zespole ds.

Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi w ramach realizacji zdania pt. „Wdrożenie standardów, jakie winny spełniać instytucje zdolne i uprawnione do udzielania pomocy ofiarom/świadkom handlu ludźmi, a także placówki, w których mogą być umieszczane ofiary handlu ludźmi”. Przedstawione standardy bezpiecznego schronienia nie mają charakteru normy obowiązującej, a są jedynie wskazówkami do ewentualnego wykorzystania i są rekomendowane przez MRPiPS i MSWiA.

Państwowa Inspekcja Pracy



Państwowa Inspekcja Pracy (PIP) jest organem powołanym do kontroli przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia. W zadania PIP wpisują się działania ukierunkowane na ujawnianie przypadków pracy wykonywanej z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa. Inspektorzy pracy PIP w ramach posiadanych kompetencji uprawniających ich do wstępu do pomieszczeń wykonywania pracy w każdym czasie, pozyskiwania informacji od pracowników i innych osób znajdujących się na terenie zakładu pracy, a także dzięki uprawnieniom do kontroli podmiotów świadczących usługi pośrednictwa pracy i pracy tymczasowej oraz pracodawców użytkowników, mają możliwość ujawnienia potencjalnych ofiar handlu ludźmi do pracy przymusowej i powiadomienia o tym fakcie służb właściwych do zwalczania tego rodzaju przestępstw. Z uwagi na to, że często ofiarami handlu ludźmi do pracy przymusowej padają cudzoziemcy, działania kontrolne PIP realizowane są – w uzasadnionych przypadkach – we współpracy z funkcjonariuszami Straży Granicznej. Współpraca z ww. formacją realizowana jest m.in. w oparciu o postanowienia porozumienia w sprawie zasad współdziałania Państwowej Inspekcji Pracy i Straży Granicznej z dnia 10 grudnia 2018 r. (które zastąpiło uprzednio obowiązujące porozumienie z 12 maja 2015 r.). Przewiduje ono nie tylko realizację wspólnych kontroli dotyczących legalności zatrudnienia cudzoziemców, lecz także wspólne działania o charakterze informacyjnym i edukacyjnym, adresowane zarówno do podmiotów powierzających pracę cudzoziemcom jak i do cudzoziemców świadczących pracę w Polsce. Dzięki realizowanej współpracy, zidentyfikowane przypadki handlu ludźmi do pracy przymusowej mogą być przedmiotem śledztw prowadzonych w tych sprawach przez Straż Graniczną. Na poziomie centralnym przedstawiciele Głównego Inspektoratu Pracy uczestniczą w pracach Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi. Organy PIP realizują – zarówno centralnie jak i na poziomie lokalnym – zadania ujęte w Krajowym Planie Działania Przeciwko Handlowi Ludźmi. Nie bez znaczenia dla realizacji zadań PIP w obszarze przeciwdziałania i zwalczania handlu ludźmi do pracy przymusowej pozostaje współdziałanie PIP z innymi instytucjami i organizacjami w ramach wojewódzkich zespołów do walki z handlem ludźmi oraz współpraca z Fundacją LA STRADA.

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

W 2024 r. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFIPR) kontynuowało prace nad projektem dyrektywy w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (ang. CSDDD). W lipcu 2024 r. dyrektywa weszła w życie, a MFIPR było instytucją wiodącą w pracach nad jej implementacją, upowszechniało problematykę należytej staranności w obszarze praw człowieka (której częścią są działania ograniczające ryzyko pracy przymusowej w łańcuchu dostaw) poprzez organizację webinarów i spotkań informacyjnych z szerokim gronem interesariuszy, a także powołało Grupę roboczą ds. należytej staranności, która będzie zajmowała się upowszechnianiem wiedzy o tym



Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

biznesu, który funkcjonuje w MFIPR. KPK OECD poprzez swoją stronę internetową upowszechnia polskie wersje językowe „Wytycznych OECD dotyczących należytej staranności w odpowiedzialnym prowadzeniu działalności biznesowej” oraz wytycznych dotyczących należytej staranności w ujęciu sektorowym.

2.3.2 Poziom regionalny

Zespoły wojewódzkie do spraw przeciwdziałania handlowi ludźmi



W skład Zespołów Wojewódzkich wchodzi przedstawiciele różnych instytucji publicznych, organów ścigania i organizacji pozarządowych na szczeblu regionalnym. Udział przedstawicieli poszczególnych instytucji uzależniony jest od decyzji wojewody. W pracach dotychczas powołanych Zespołów udział biorą, przede wszystkim, przedstawiciele urzędów wojewódzkich, Policji, Straży Granicznej, prokuratur, inspekcji pracy, urzędów pracy, samorządów, kuratoriów oświaty i placówek oświatowych oraz organizacji pozarządowych.

Przedstawiciele instytucji uczestniczących w pracach Zespołów Regionalnych zwiększają efektywność swoich działań poprzez bieżącą wymianę informacji oraz koordynację wszelkich podejmowanych przedsięwzięć, w tym o charakterze prewencyjnym.

W 2024 roku Wojewódzkie Zespoły zorganizowały łącznie 27 posiedzeń. Najaktywniejsze były zespoły: Pomorski (4 posiedzenia), Wielkopolski (3 posiedzenia), Dolnośląski (3 posiedzenia) oraz Śląski, Mazowiecki, Kujawsko-Pomorski, Zachodniopomorski i Podkarpacki (po 2 posiedzenia).

Istotnym osiągnięciem w 2024 roku było utworzenie przez MSWiA wspólnej cyfrowej platformy gromadzenia oraz wymiany informacji i narzędzi przydatnych przy podejmowaniu działań profilaktycznych, prewencyjnych i dydaktycznych. Platforma powstała na dedykowanym dysku należącym do Ministerstwa SWiA, do którego dostęp otrzymał przedstawiciel każdego Wojewódzkiego Zespołu.

2.3.3 Poziom organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe pełnią funkcję wspierającą organy i instytucje państwowe w działaniach na rzecz zwalczania handlu ludźmi, pomocy ofiarom i edukowaniu społeczeństwa.

Ogólnopolska Sieć Organizacji Pozarządowych Przeciwko Handlowi Ludźmi



Organizacje pozarządowe zaangażowane w zwalczanie handlu ludźmi skupiają się w Ogólnopolskiej Sieci Organizacji Pozarządowych Przeciwko Handlowi Ludźmi, która powstała w lipcu 2014 roku w ramach realizacji projektu finansowanego ze środków Funduszu Norweskiego. Obecnie Sieć skupia 19 organizacji pozarządowych. Głównym zamierzeniem Sieci jest utworzenie wysokospecjalistycznej sieci organizacji przeciwdziałających handlowi ludźmi w celu poprawy jakości i efektywności ich pracy, profesjonalizacji działań oraz wzmocnienia potencjału, tak by w efekcie mogły

być partnerem instytucji publicznych i organów ścigania we wspólnych działaniach, mających na celu zapobieganie handlowi ludźmi oraz wsparcie ofiar tego przestępstwa. W ramach działań Sieci znajduje się m.in. wzmocnienie Zespołów Wojewódzkich ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi, opracowanie standardów świadczenia usług dla ofiar handlu ludźmi, w szczególności zachowania bezpieczeństwa i prywatności oraz szacunku dla wyborów ofiar, a także zorganizowanie serii warsztatów z tematyki handlu ludźmi dla organizacji pozarządowych. Dzięki działaniom Sieci wybrane organizacje pozarządowe z terenu całej Polski są przygotowywane do pracy z ofiarami handlu ludźmi.

Fundacja Przeciwno Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada



Celem powstałej w 1996 r. Fundacji jest działanie na rzecz poszanowania praw człowieka, zwalczanie handlu ludźmi, niewolnictwa i pracy przymusowej oraz przeciwdziałanie eksploatacji prostytutki, a także przestępstwom przeciwko wolności i zdrowiu jednostki. Fundacja od początku swojego istnienia działa aktywnie na rzecz pomocy ofiarom. W 2023 r. Fundacja La Strada wygrała konkurs MSWiA na prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi w roku 2024. Fundacja zapewniała w tym czasie m.in. wyspecjalizowaną kadrę i schronisko dla pokrzywdzonych ofiar handlu ludźmi.

Stowarzyszenie Po-MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej



Misją działającego od 1998 r. Stowarzyszenia jest kompleksowa pomoc kobietom w sytuacji kryzysowej poprzez: zapewnienie bezpiecznego schronienia, wsparcie w procesie rozwoju osobistego, działania profilaktyczne i edukacyjne w zakresie przemocy, handlu ludźmi i przymuszonej prostytutki. Głównym celem Stowarzyszenia jest pomoc kobietom i ich dzieciom zagrożonym lub dotkniętym przemocą seksualną, fizyczną i psychiczną, ofiarom handlu kobietami oraz ich rodzinom. Stowarzyszenie jest zaangażowane w funkcjonowanie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego, w ramach którego prowadzi w Katowicach schronisko dla pokrzywdzonych kobiet i kobiet z dziećmi.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę



Działająca od 1991 roku Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę (dawniej Fundacja Dzieci Niczyje) wspiera dzieci i ich rodziny niosąc pomoc w sytuacjach krzywdzenia. W jej placówkach pomoc psychologiczną i prawną mogą znaleźć dzieci, które doświadczyły krzywdzenia (przemocy fizycznej, przemocy psychicznej, wykorzystywania seksualnego, zaniedbania, cyberprzemocy) oraz ich rodziny. Oferowane jest również wsparcie rodzicom małych dzieci w wieku 0-6 lat, którzy z różnych względów nie są przygotowani do świadomej, bezpiecznej opieki i wychowania swoich dzieci. Celem Fundacji jest wspieranie dzieci w przezwyciężeniu traum, jakie niosą za sobą doświadczenia krzywdy. Fundacja aktywnie współpracuje z Policją w kwestii zwalczania przestępstw związanych z wykorzystywaniem seksualnym dzieci. Fundacja prowadzi Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116

111, jest inicjatorem strony internetowej stopseksurystyce.fdds.pl, gdzie można zgłaszać przypadki wystąpienia przestępstw wykorzystywania seksualnego dzieci bezpośrednio do Policji.

Itaka – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych



Założona w 1999 r. organizacja pozarządowa zajmuje się problemem zaginięć w Polsce. Jest organizacją pożytku publicznego. Itaka odnajduje zaginionych, pomaga ich rodzinom, przeciwdziała zaginięciom. Prowadzi internetową bazę danych osób zaginionych, całodobową linię wsparcia dla zaginionych i ich rodzin oraz *Telefon w Sprawie Zaginionego Dziecka*. Wszelką pomoc Itaka świadczy

bezpłatnie. Fundacja współpracuje z Komendą Główną Policji i jest organizacją członkowską Federacji Missing Children Europe.

Fundacja Czas Wolności



Fundacja Czas Wolności to organizacja, której głównym celem jest przeciwdziałanie problemowi handlu ludźmi i pracy przymusowej, niesienie wolności tym, którzy stali się ofiarami niewolnictwa, przymusowej prostytucji, ofiarom przemocy, uciskanym, zniewolonym i wykorzystywanym oraz zapewnienie im pomocy, opieki, ochrony, rehabilitacji i możliwości rozwoju.

Należy mieć na uwadze, iż lista powyższych organizacji pozarządowych nie jest kompletna. Pomoc ofiarom handlu ludźmi jest udzielana dodatkowo przez kilkadziesiąt innych podmiotów m.in. Caritas, Polski Czerwony Krzyż, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, które świadczą różne formy wsparcia dla osób poszkodowanych, w tym także dla osób pokrzywdzonych przestępstwem handlu ludźmi.

2.4 Wsparcie instytucjonalne

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi



Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi (dalej: KCIK) jest zadaniem publicznym, realizowanym i finansowanym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, skierowanym do polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi. Co roku MSWiA ogłasza otwarty konkurs na prowadzenie KCIK. W 2024 r. Centrum było prowadzone przez Fundację Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada oraz Stowarzyszenie Po-MOC dla Kobiety i Dzieci im. Marii Niepokalanej.

KCIK zostało powołane po to, aby nieść pomoc i wsparcie ofiarom handlu ludźmi w Polsce. W ramach jego zadań mieści się pre-identyfikacja ofiar handlu ludźmi, interwencja, poradnictwo prewencyjne, konsultacje dla instytucji i organizacji oraz prowadzenie specjalistycznego schroniska dla ofiar. Pracownicy KCIK udzielają porad nie tylko ofiarom handlu ludźmi, ale także ich bliskim, organizacjom i instytucjom zaangażowanym w przeciwdziałanie handlowi ludźmi i zapewniającym pomoc ofiarom, osobom zagrożonym handlem ludźmi.

Kluczowa w udzielaniu pomocy ofiarom handlu ludźmi jest ich identyfikacja, którą w większości przypadków przeprowadzają organy ścigania. Po identyfikacji ofiary następuje

konieczność zapewnienia jej bezpieczeństwa, odizolowania od sprawców i umieszczenia w bezpiecznym miejscu. To najważniejszy cel działania KCIK: kompleksowa pomoc ofiarom procederu, która jest udzielana przez organizacje pozarządowe. Osoba objęta pomocą może liczyć na pełne wsparcie: bezpieczne schronienie, opiekę medyczną i psychologiczną, konsultacje prawne.

Krajowe Biuro Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji (IOM) w Warszawie



Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM), w oparciu o Porozumienie z Ministrem MSWiA zawarte w 2005 r. i aneksowane w listopadzie 2011 r., realizuje program pomocy w dobrowolnym powrocie i reintegracji. W ramach programu osoby uznane jako ofiary handlu ludźmi mogą uzyskać wsparcie w powrocie do kraju pochodzenia oraz pomoc reintegracyjną. IOM świadczy m.in. doradztwo w zakresie powrotów, ułatwiające podjęcie świadomej decyzji o powrocie, indywidualną ocenę ryzyka związanego z powrotem, pomoc medyczną, pomoc w uzyskaniu dokumentów podróży oraz organizacji niezbędnych formalności związanych z powrotem. IOM zapewnia zakwaterowanie i wyżywienie przed i w trakcie podróży oraz organizację i finansowanie podróży powrotnej. Po powrocie do kraju pochodzenia, beneficjenci mogą otrzymać pomoc reintegracyjną mającą na celu zaspokojenie najpilniejszych potrzeb, wsparcie w podjęciu zatrudnienia lub rozpoczęciu działalności oraz szkolenie zawodowe. W 2024 roku IOM udzieliła pomocy w dobrowolnym powrocie 13 ofiarom handlu ludźmi oraz 4 obywatelom Polski zidentyfikowanym jako potencjalne ofiary w Szwecji. IOM prowadził działania edukacyjno-szkoleniowe kierowanych głównie do organów ścigania i służb socjalnych oraz szkolenia ToT dla szkoleniowców LOT (ogółem w 2024 przeszkolono 744 osoby). Pracownicy IOM obecni byli w ośrodkach strzeżonych, recepcyjnych Udsc i ośrodkach zbiorowego zakwaterowania, posiadając kompetencje do wstępnej identyfikacji (early identification/referral) potencjalnych ofiar oraz budowania świadomości na temat ryzyka handlu ludźmi (wśród mieszkańców przygotowane i dystrybuowane były ulotki informacyjne) oraz działań edukacyjnych, kierowanych do grup szczególnie narażonych na wykorzystanie, w tym dzieci (również cudzoziemskich) w pieczy zastępczej.

Kluczowe zmiany w systemie w 2024 roku

Rok 2024 przyniósł istotne zmiany systemowe w obszarze przeciwdziałania handlowi ludźmi:

- Przyjęcie Krajowego Mechanizmu Referencyjnego – dokument stanowiący strategiczny instrument współpracy między podmiotami zaangażowanymi w przeciwdziałanie handlowi ludźmi
- Powołanie grupy roboczej ds. opracowania projektu ustawy – rozpoczęcie prac nad kompleksowym aktem prawnym regulującym przeciwdziałanie handlowi ludźmi
- Utworzenie cyfrowej platformy wymiany informacji – narzędzie wspierające współpracę Wojewódzkich Zespołów

System przeciwdziałania handlowi ludźmi w Polsce charakteryzuje się wielopoziomową strukturą obejmującą instytucje centralne, regionalne oraz organizacje pozarządowe. Kluczowym wyzwaniem pozostaje zapewnienie skutecznej koordynacji działań wszystkich podmiotów oraz dalszy rozwój mechanizmów identyfikacji i wsparcia ofiar.

3 Statystyczny obraz zjawiska

3.1 Unia Europejska



Unia Europejska od lat podejmuje intensywne działania na rzecz zwalczania handlu ludźmi, jednakże problem ten wciąż stanowi poważne zagrożenie na jej terytorium. Najnowsze dostępne dane i inicjatywy legislacyjne z 2023 i 2024 roku rzucają światło na aktualne trendy i wyzwania.

Skala Zjawiska w UE

Według danych Eurostatu za 2023 rok, opublikowanych w 2024 roku, w Unii Europejskiej zarejestrowano 10 793 ofiary handlu ludźmi. Stanowi to wzrost o 6,9% w porównaniu z rokiem 2022 i jest to najwyższa odnotowana wartość w okresie monitorowania od 2008 do 2023 roku. Te liczby, choć alarmujące, prawdopodobnie nie oddają pełnej skali problemu, gdyż wiele przypadków pozostaje niewykrytych.

Charakterystyka Ofiar w UE

- **Płeć:** Kobiety i dziewczęta nadal stanowią większość zarejestrowanych ofiar w UE – 63,3% w 2023 roku. Jest to wynik stabilny w porównaniu z rokiem poprzednim (62,8%). Niemniej jednak, obserwuje się stopniowy wzrost udziału mężczyzn i chłopców wśród ofiar, co wskazuje na ewolucję charakteru tego przestępstwa.
- **Wiek:** Niepokojącym trendem, choć w 2023 roku odnotowano spadek, pozostaje udział dzieci wśród ofiar. W 2023 roku dzieci stanowiły 13% zarejestrowanych ofiar, w porównaniu do 19% w 2022 roku. Dzieci są szczególnie narażone na wykorzystanie seksualne, w tym online, pracę przymusową oraz zmuszanie do żebractwa.
- **Pochodzenie:** Większość zidentyfikowanych ofiar w UE to obywatele państw trzecich. W 2023 roku 64% ofiar było osobami spoza UE (wzrost o 1% w porównaniu z 2022 r.). Obywatele kraju zgłaszającego stanowili 28% ofiar, a obywatele innego państwa członkowskiego UE – 7,8%. Pięć głównych narodowości ofiar spoza UE to Nigeria, Kolumbia, Maroko, Brazylia i Pakistan. Wskazuje to na rosnącą liczbę ofiar pochodzących z Ameryki Łacińskiej. Co istotne, wysiłki skierowane na ochronę obywateli Ukrainy przed wyzyskiem wydają się przynosić rezultaty, gdyż w 2023 roku zarejestrowano 176 ofiar z Ukrainy, w porównaniu do 421 w 2022 roku.

Formy Wykorzystania w UE

- Wykorzystanie seksualne pozostało dominującą formą eksploatacji w 2023 roku, stanowiąc 43,8% wszystkich przypadków.
- Wykorzystanie do pracy przymusowej stanowiło 35% przypadków. Jest to forma wyzysku, której skala systematycznie rośnie w UE, szczególnie w sektorach takich jak rolnictwo, budownictwo, usługi opiekuńcze i gastronomia.

- Inne formy wykorzystania, takie jak zmuszanie do wyłudzenia świadczeń socjalnych, usuwanie organów, zmuszanie do działalności przestępczej czy przymusowe żebractwo, również wzrosły i w 2023 roku stanowiły łącznie 20,2%.

Reakcja Organów Ścigania w UE

W 2023 roku odnotowano wzrost liczby podejrzanych o handel ludźmi o 5% (8 471 osób w porównaniu do 8 064 w 2022 roku). Liczba skazanych handlarzy wzrosła o 10,1% z 2 097 w 2022 roku do 2 309 w 2023 roku. Wzrost liczby skazanych odnotowano w 15 państwach członkowskich.

Konflikty i kryzysy humanitarne, takie jak wojna w Ukrainie czy niestabilność w regionie Sahelu, zwiększają ryzyko handlu ludźmi wśród uchodźców i migrantów. Wciąż diagnozuje się trudności w identyfikacji ofiar, szczególnie wśród migrantów nieudokumentowanych i w kontekście transgranicznym, pomimo nieustannie podejmowanych wysiłków w celu poprawy mechanizmów identyfikacji.

Podsumowując, trendy w handlu ludźmi w UE wskazują na utrzymującą się wysoką skalę i rosnącą złożoność problemu. Skuteczne przeciwdziałanie wymaga zintegrowanego podejścia, uwzględniającego zmieniającą się dynamikę zjawiska, ze szczególnym naciskiem na wykorzystanie nowych technologii w identyfikacji i ściganiu przestępstw, zwalczanie pracy przymusowej oraz ochronę najbardziej narażonych grup, w tym dzieci, uchodźców i migrantów.

3.2 Polska

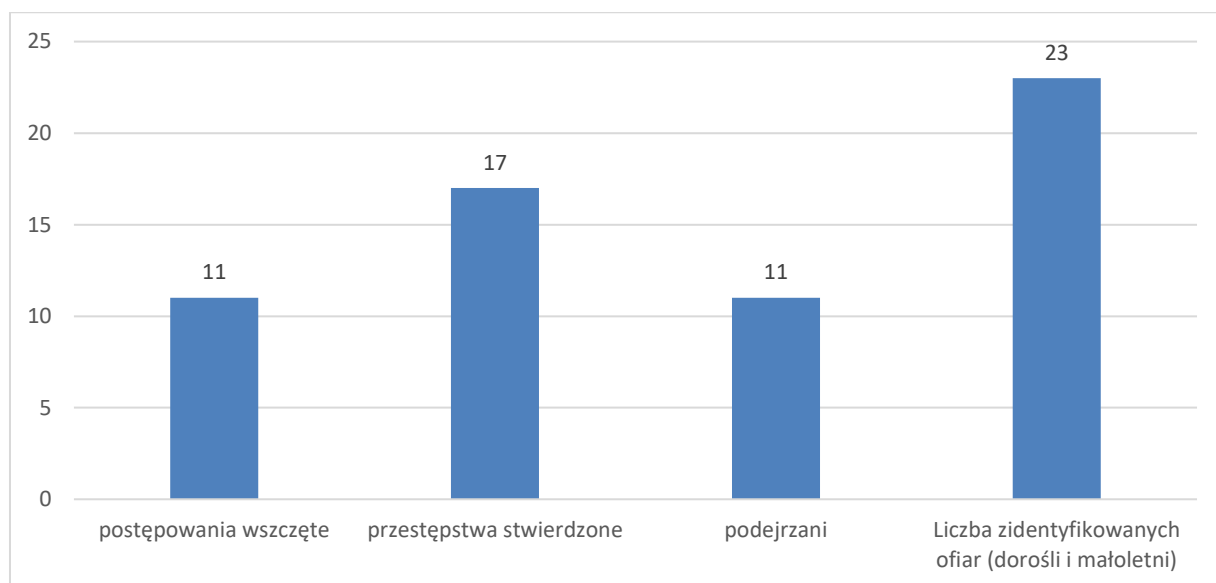
Analiza danych statystycznych dotyczących handlu ludźmi w Polsce w 2024 roku pozwala na zarysowanie skali problemu, identyfikację głównych form wyzysku oraz charakterystykę ofiar i sprawców. Należy jednak pamiętać, że prezentowane liczby odnoszą się jedynie do przypadków zidentyfikowanych i zarejestrowanych przez organy ścigania i instytucje pomocowe, a rzeczywista skala zjawiska, tzw. "ciemna liczba", jest prawdopodobnie wyższa.

Z uwagi na różną metodologię gromadzenia danych przyjętą przez podmioty zajmujące się tematyką handlu ludźmi, poniższe statystyki w celu zapewnienia przejrzystości zostały przedstawione odrębnie. Istotnym uzupełnieniem aktualnego obrazu zjawiska są również informacje pochodzące od organizacji pozarządowych współpracujących z organami ścigania i wymiarem sprawiedliwości w zakresie wspierania pokrzywdzonych tym przestępstwem.

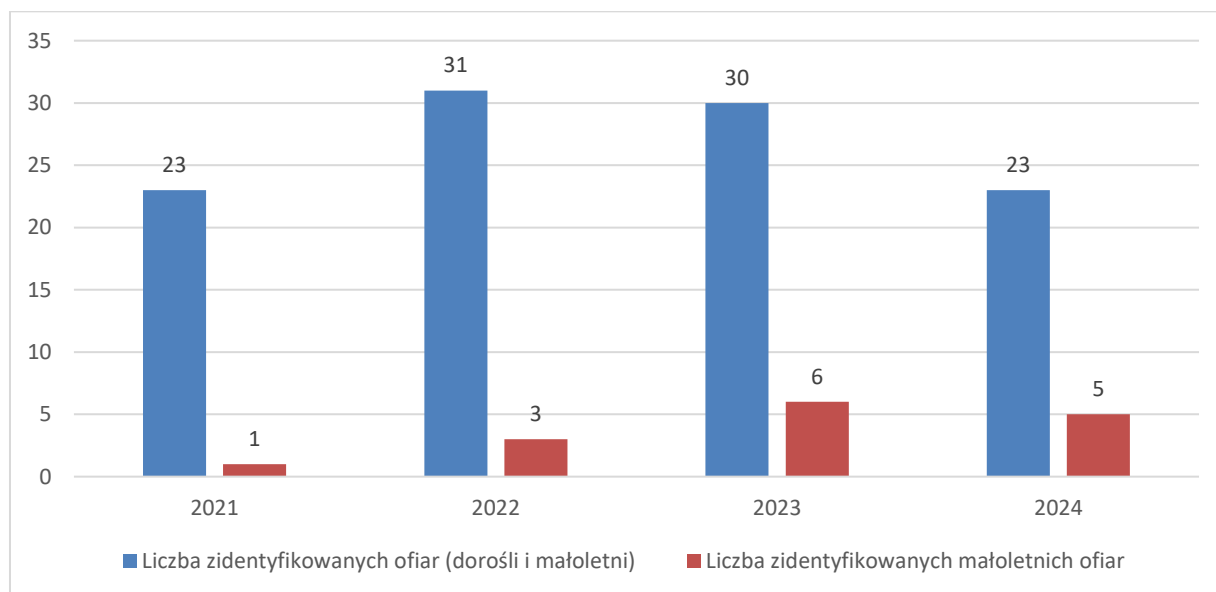
Policja

Policja jako organ ścigania podejmuje wszelkie starania, aby wykrywać i ścigać sprawców przestępstw. Działania Policji w 2024 r. skutkowały: wszczęciem 11 postępowań dotyczących handlu ludźmi, stwierdzeniem 17 przestępstw. 11 osobom przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstwa handlu ludźmi. Zidentyfikowano 23 domniemane ofiary.

Wykres 1 Liczba prowadzonych postępowań, stwierdzonych przestępstw, podejrzani oraz zidentyfikowane domniemane ofiary w 2024 r.

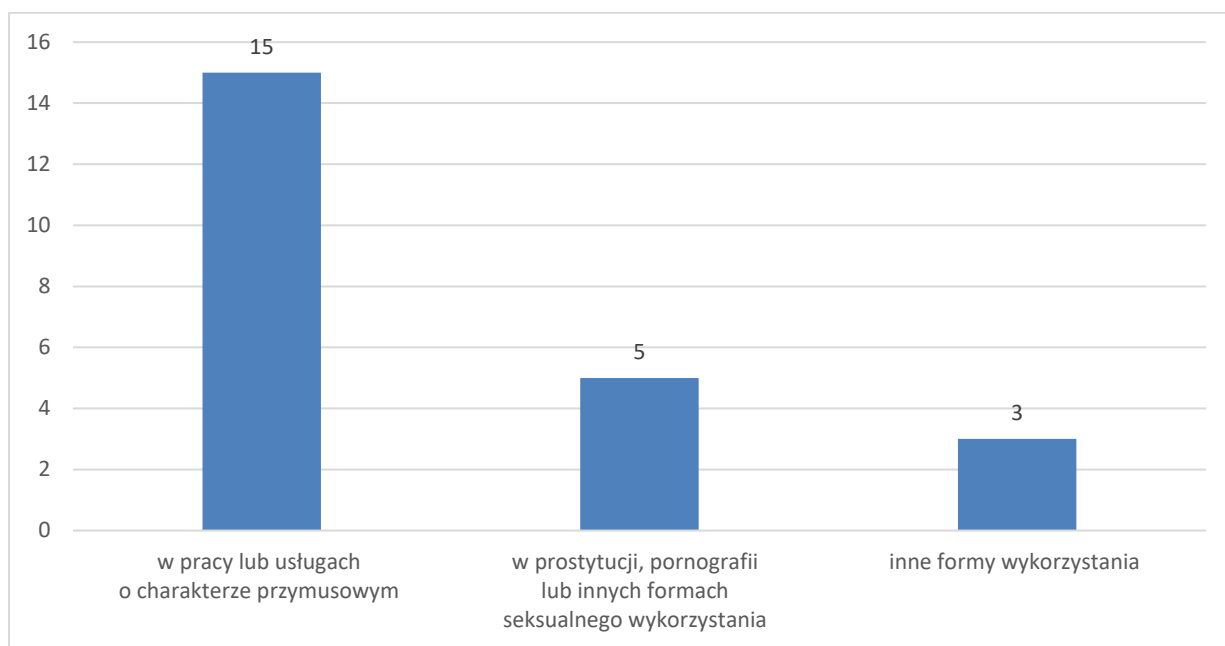


Wykres 2 Liczba zidentyfikowanych domniemanych ofiar handlu ludźmi w latach 2021 – 2024.

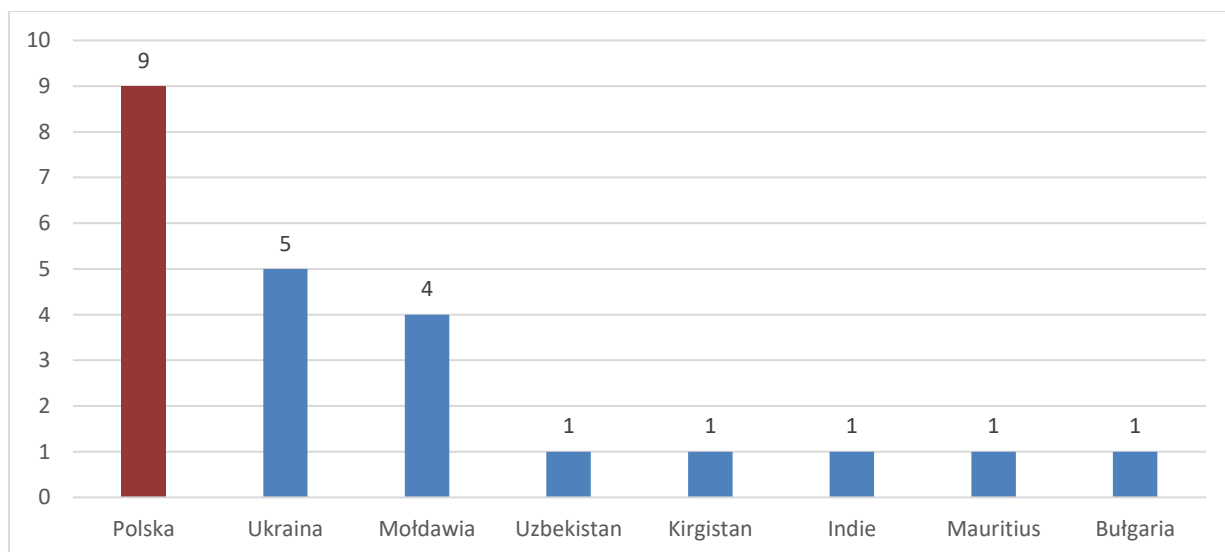


W 2024 roku Policja zidentyfikowała 23 domniemane ofiary handlu ludźmi w Polsce. Wśród nich było 11 kobiet i 12 mężczyzn, w tym 5 małoletnich ofiar. Większość zidentyfikowanych ofiar stanowili obywatele Polski (9 osób), podczas gdy cudzoziemców było 14. Jeśli chodzi o formy wykorzystania, 5 osób padło ofiarą wykorzystania seksualnego, 15 osób było ofiarami pracy przymusowej, a 3 osoby doświadczyły innych form wykorzystania.

Wykres 3 Liczba domniemanych ofiar handlu ludźmi w podziale na formy wykorzystania.



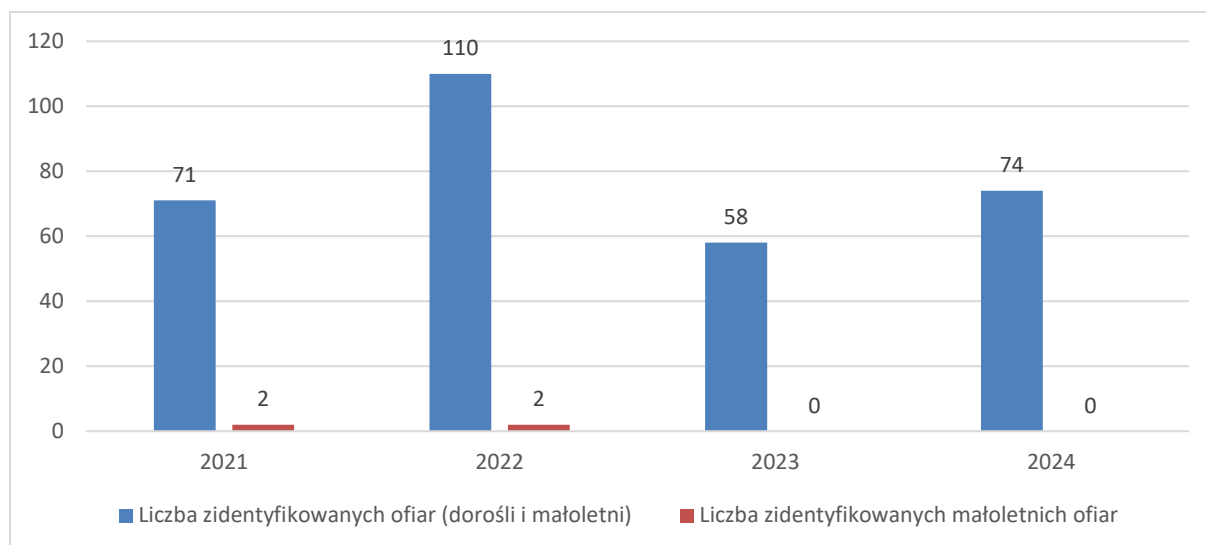
Wykres 4 Liczba domniemanych ofiar oraz kraj pochodzenia. Dane 2024 r.



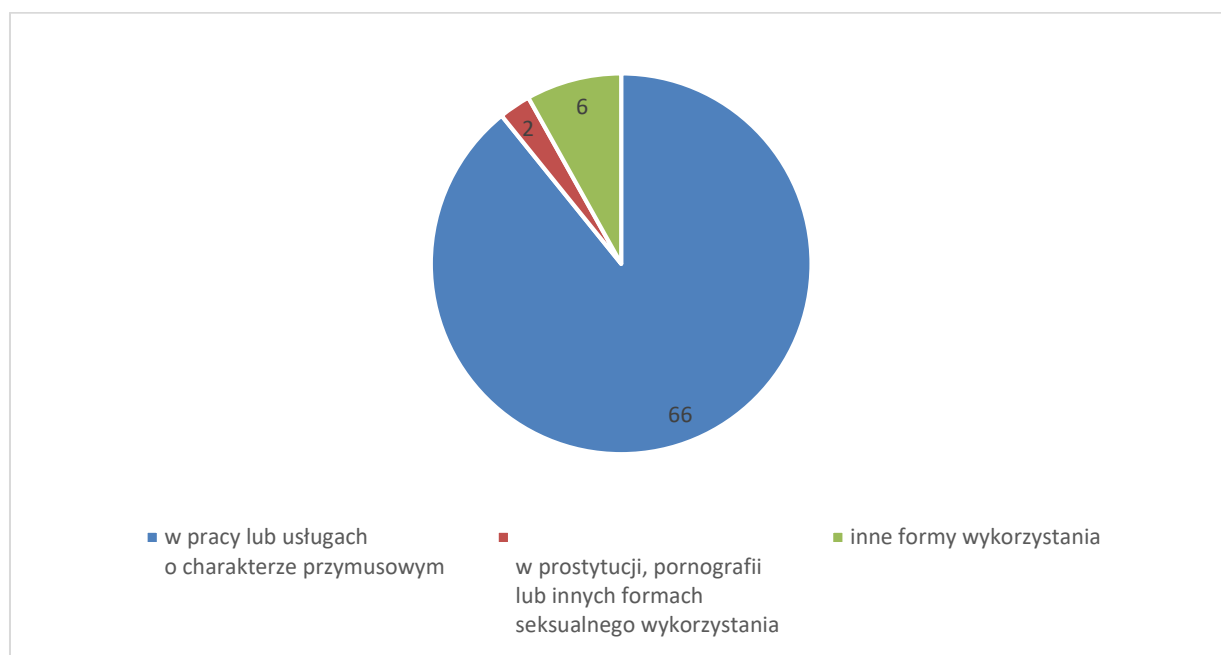
[Straż Graniczna](#)

W 2024 roku Straż Graniczna zidentyfikowała 74 ofiary handlu ludźmi w Polsce. Wśród nich było 19 kobiet i 55 mężczyzn. W tym roku nie zidentyfikowano żadnych małoletnich ofiar. Wszystkie zidentyfikowane ofiary to cudzoziemcy. Jeśli chodzi o formy wykorzystania, aż 66 osób padło ofiarą pracy przymusowej, podczas gdy 2 osoby były ofiarami wykorzystania seksualnego, a 6 osób doświadczyło innych form wykorzystania.

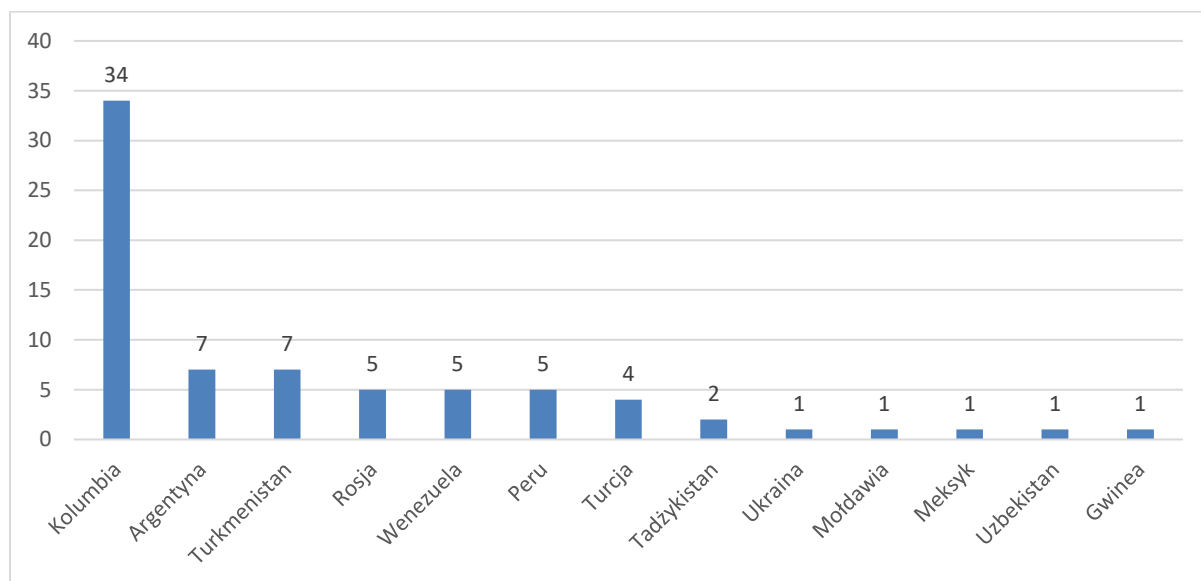
Wykres 5 Liczba zidentyfikowanych domniemanych ofiar handlu ludźmi w latach 2021 – 2024.



Wykres 6 Liczba domniemanych ofiar handlu ludźmi w podziale na formy wykorzystania.



Wykres 7 Liczba domniemanych ofiar oraz kraj pochodzenia. Dane 2024 r.

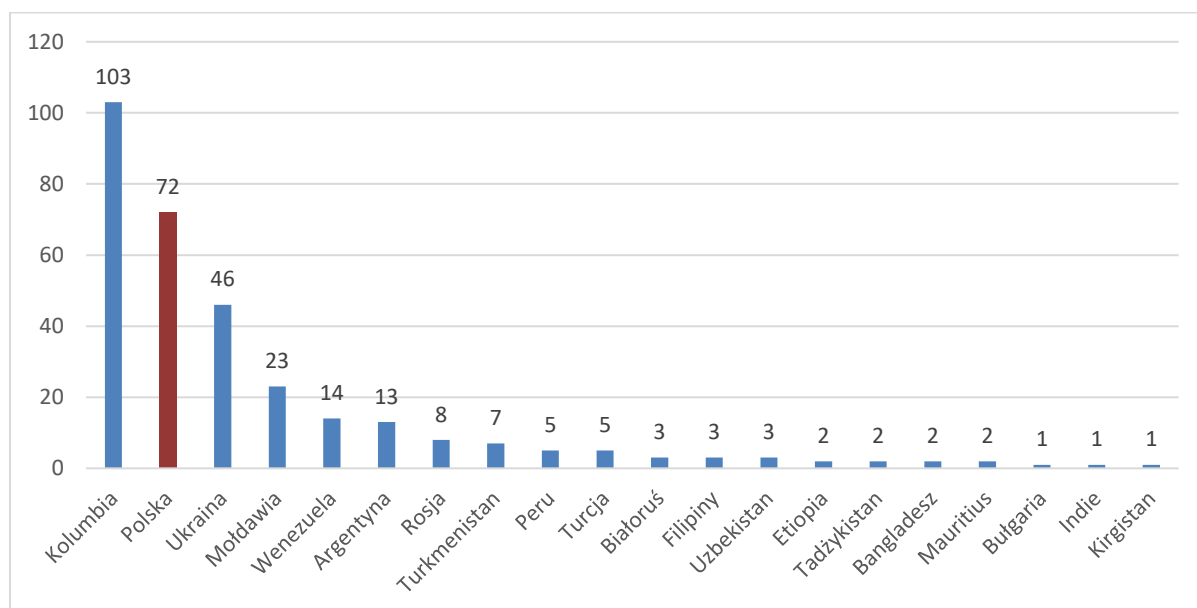


W 2024 r. wszczęto 12 nowych postępowań przygotowawczych w sprawie o handel ludźmi: 8 z obszaru wyzysku do pracy przymusowej, 3 z obszaru zmuszania do żebractwa, 1 z obszaru wykorzystania seksualnego.

Prokuratura Krajowa

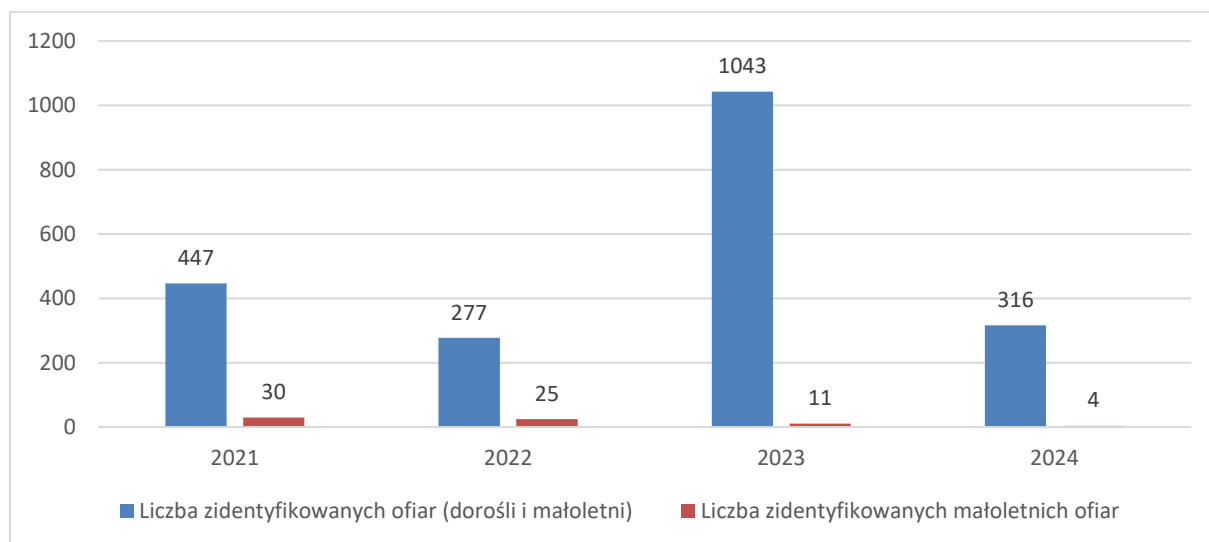
W 2024 roku Prokuratura Krajowa odnotowała 316 ofiar handlu ludźmi w Polsce. Wśród zidentyfikowanych ofiar było 4 małoletnich. Dane dotyczące form wykorzystania oraz kraju pochodzenia ofiar wskazują na dominację obywateli Kolumbii (103 osoby) oraz Polski (72 osoby) wśród pokrzywdzonych. W 2024 r. wszczęto 26 postępowań z art. 189a k.k.

Wykres 8 Liczba ofiar oraz kraj pochodzenia. Dane 2024 r.



Analiza danych z lat 2022-2024 wskazuje na znaczące fluktuacje w liczbie identyfikowanych ofiar. Szczególnie widoczny był wzrost w 2023 roku w danych Prokuratury, związany z dużą sprawą dotyczącą wykorzystania obywateli polskich do wyłudzenia świadczeń socjalnych w Wielkiej Brytanii. W 2024 roku nastąpiła stabilizacja liczby identyfikowanych ofiar na poziomie zbliżonym do średniej wieloletniej.

Wykres 9 Liczba zidentyfikowanych ofiar handlu ludźmi w latach 2021 – 2024.



Ministerstwo Sprawiedliwości

Według danych przekazanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości w 2024 r. w ramach pomocy udzielonej z Funduszu Sprawiedliwości ofiarom dotkniętym przestępstwem handlu ludźmi udzielono pomocy 21 osobom.

Objęła ona:

- pomoc prawną w ilości 87 godzin,
- pomoc psychiatryczną, psychologiczną, psychoterapeutyczną oraz w ramach grup wsparcia - łącznie 68,5 godziny,
- pomoc materialną w łącznej kwocie 6 653,00 zł

W 2024 r. na mocy artykułów:

189a §1 kk:

- prawomocne wyroki skazujące w 2024 r.: **12**
- wyroki z warunkowym zawieszeniem: **2**
- wysokość kar:
 - do 2 lat: **8** wyroków w tym 2 z warunkowym zawieszeniem;
 - 3 lata: **1** wyrok;
 - powyżej 3 lat poniżej 5 lat: **3** wyroki;
- skazani: **12** (4 kobiety, 8 mężczyzn)

Art.189a §2 kk

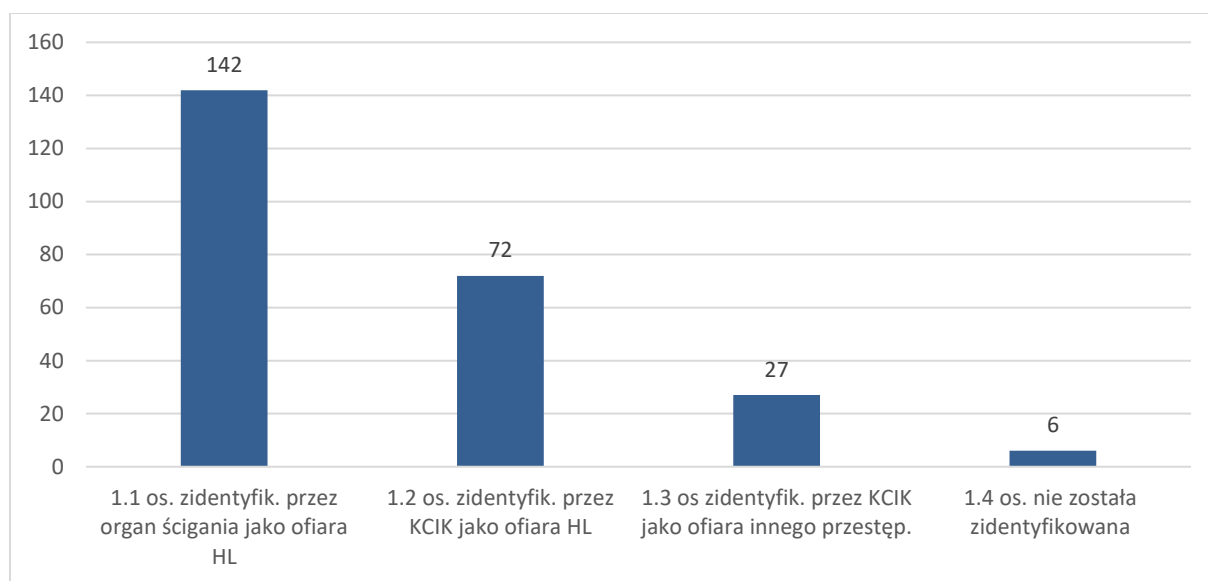
- prawomocne wyroki skazujące w 2024 r.: **2**
- wyroki w zawieszeniu: **0**

- wysokość kar:
 - 3 lata : 1 wyrok;
 - powyżej 3 lat poniżej 5 lat: 1 wyrok;
- skazani: 2 (1 kobieta, 1 mężczyzna)

Ujęcie statystyczne beneficjentów Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi

W roku 2024 KCIK udzielił pomocy 247 osobom, z których większość (236 osób) była cudzoziemcami, 10 osób było obywatelami Polski.

Wykres 10. Status ofiary - identyfikacja



142 osoby zostały zidentyfikowane przez organy ścigania, 72 przez KCIK, a 27 jako ofiara innego przestępstwa.

Zdecydowana większość beneficjentów zgłosiła się sama bezpośrednio do KCIK (158), natomiast 46 osób zostało skierowanych do KCIK przez organy ścigania (tj. Policja, Straż Graniczna). Beneficjentów zgłaszały również inne organizacje pozarządowe (1 osoba), organizacje międzynarodowe (8 osób) lub osoby trzecie, w tym: członek rodziny (7), pracownik socjalny (3 osoby), pracownik szpitala (2), pracownik konsulatu/ambasady (2), konkubent (1), znajomy (1), inna potencjalna ofiara (1), inna nieokreślona osoba (10).

143 osoby były płci męskiej, 103 płci żeńskiej, natomiast w przypadku 1 osoby dane dot. płci nie były podane. Jak można zauważyć, *gros* beneficjentów to mężczyźni pochodzący z Ameryki Łacińskiej i wykorzystywani w pracy przymusowej.

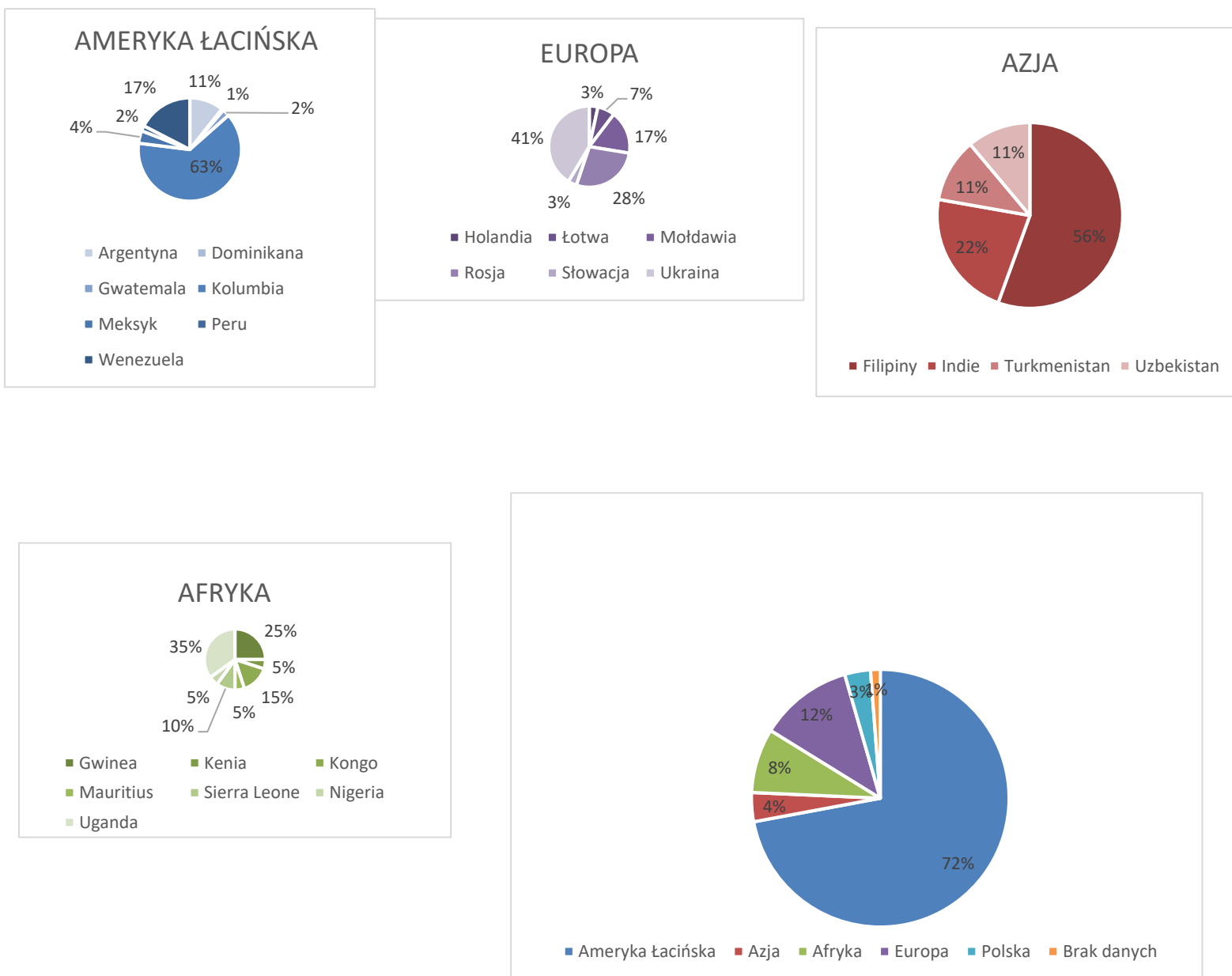
Zdecydowana większość osób to osoby dorosłe (241). Osoby małoletnie stanowiły 3 przypadki, natomiast w 3 przypadkach nie podano informacji o wieku.

Beneficjenci KCIK to głównie osoby dorosłe, dla których średnia wieku wynosi, odpowiednio - 32 lata dla kobiet i 34 lata dla mężczyzn.

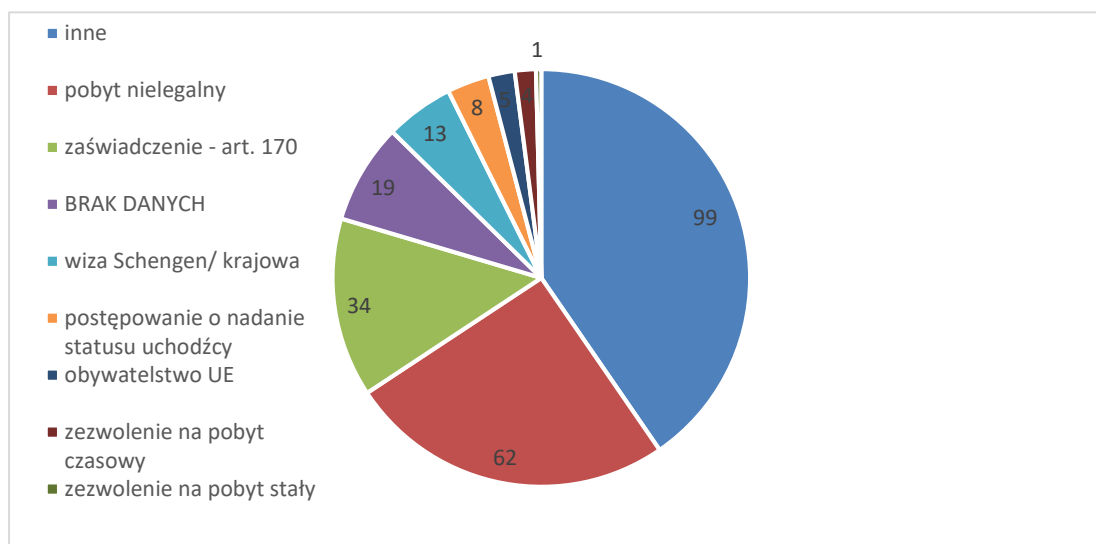
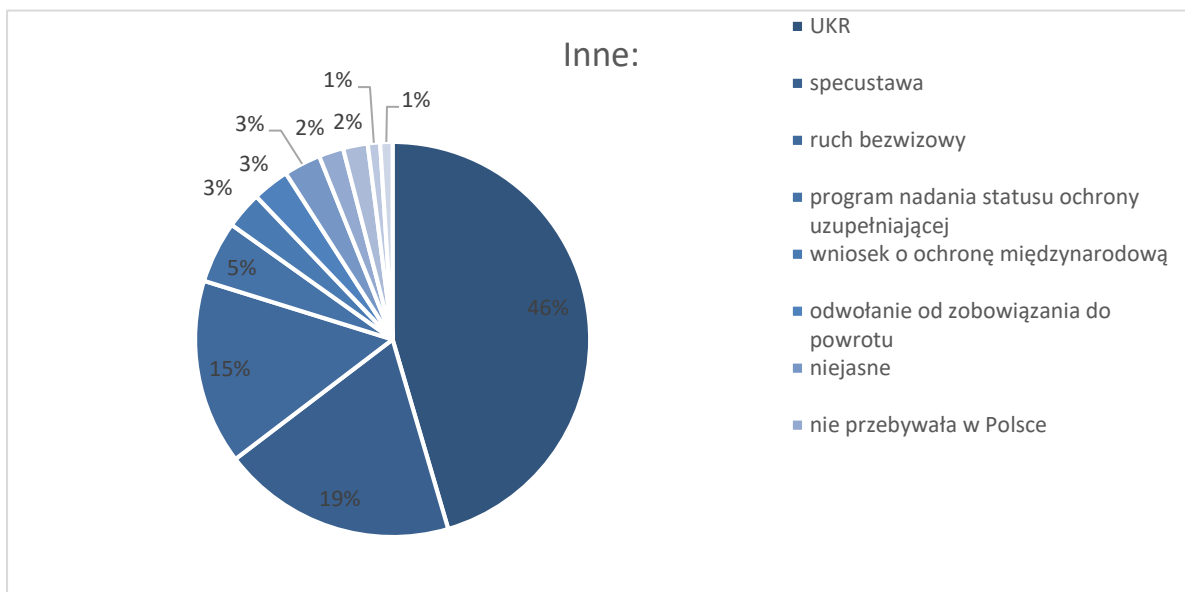
Beneficjenci KCIK pochodzą najczęściej z krajów latynoamerykańskich (72%), w tym przede wszystkim z Kolumbii (113 osób), Wenezueli (31) i Argentyny (19). 12% beneficjentów KCIK to obywatele Europy,

wśród których największy procent stanowią obywatele Ukrainy (41%), Rosji (28%) oraz Mołdawii (17%). Do Polski przybywają legalnie (234 osoby), często w ruchu bezwizowym.

Wykres 11. Pochodzenie ofiar



Wykres 12. Status pobytu ofiary



W momencie zgłoszenia do KCIK najczęściej przebywają w Polsce legalnie (na podstawie wniosków o pobyt - 45, karty pobytu - 15, ruchu bezwizowego – 19), jednak zdarza się, że ich pobyt jest już nielegalny (62). Zdecydowana większość ofiar jest rekrutowana w aktualnym miejscu zamieszkania.

W większości beneficjenci KCIK zamieszkiwali kraje, w których zostali zrekrutowani. W pojedynczych sytuacjach zdarza się, że ofiara jest rekrutowana w zupełnie innym państwie niż kraj zamieszkania. Obywatele polscy byli rekrutowani wyłącznie w naszym kraju. W przypadku Kolumbijczyków byli oni rekrutowani także m.in. w Polsce (3), Hiszpanii (2), Chile (1) oraz Zjednoczonych Emiratach Arabskich (1). Natomiast Wenezuelczyków rekrutowano m.in. w Kolumbii (3), Peru (1), Polsce (1) oraz Wielkiej Brytanii (1).

Pomoc udzielona przez KCIK

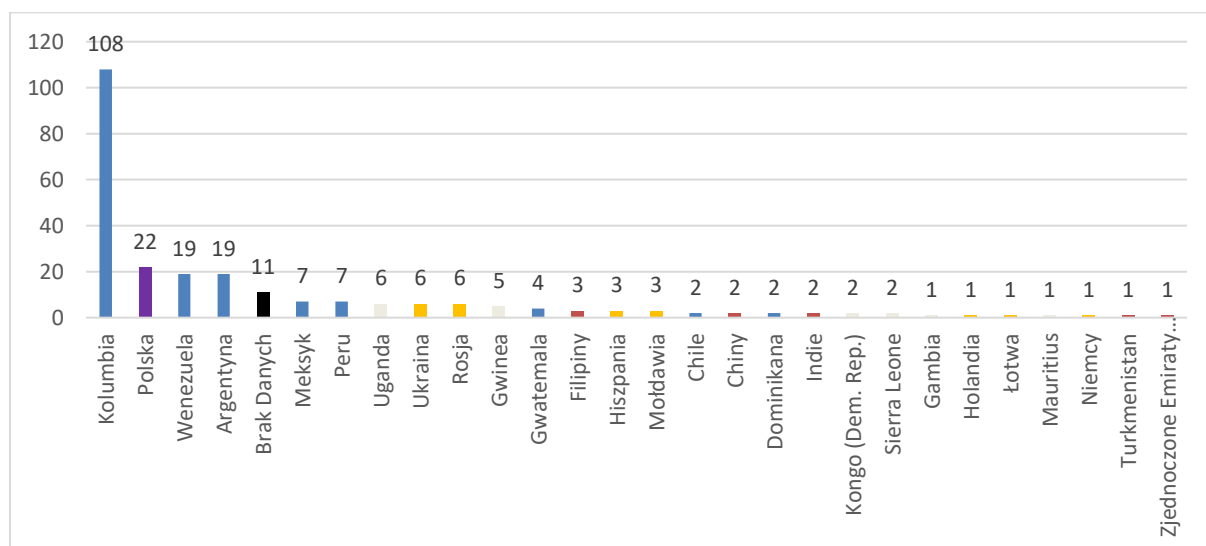
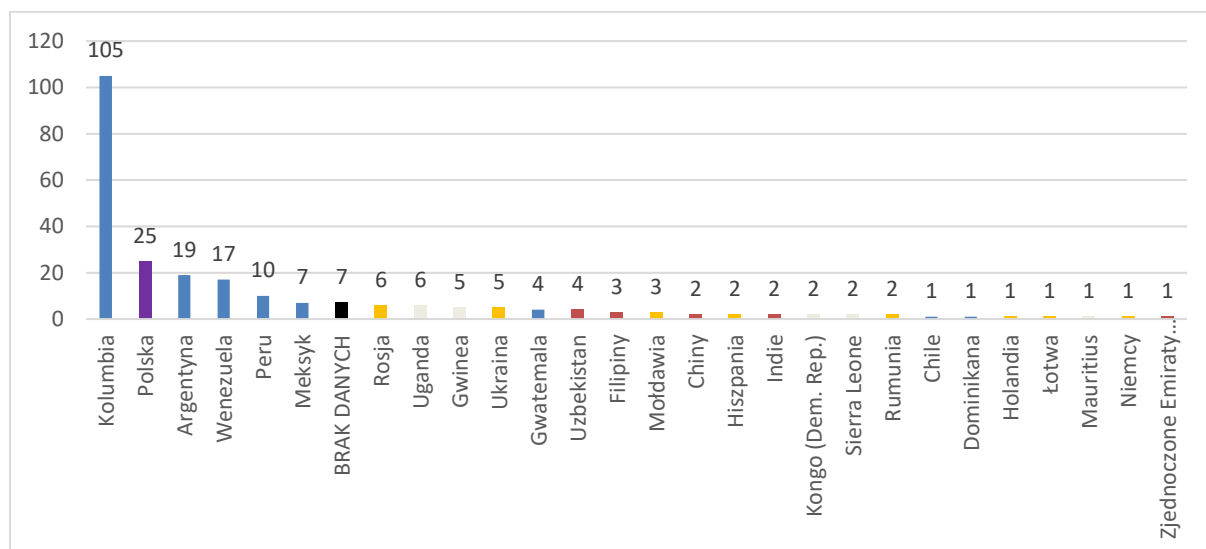
W 2024 roku 244 osób skorzystało z pomocy KCIK, 12 osób z pomocy społecznej, a jedna z programu wsparcia. Ofiary miały możliwość uzyskania pomocy od kilku instytucji.

Głównym zadaniem KCIKu jest pomoc w znalezieniu bezpiecznego schronienia i zapewnienie pomocy humanitarnej (takiej jak odzież czy żywność). W 2024 roku 164 osoby skorzystały z tej formy pomocy.

Oprócz tego KCIK najczęściej pomaga beneficjentom w zakresie konsultacji prawnych (175) i usług tłumaczeniowych (120). Ofiary nierzadko potrzebują również transportu (107) i wsparcia psychologicznego (89).

Pomoc w legalizacji pobytu często wiąże się z otrzymaniem zaświadczenia o byciu domniemaną ofiarą handlu ludźmi (72%), niewielki procent beneficjentów KCIK skorzysta z ochrony międzynarodowej (7%), niewielu decyduje się również na czas na zastanowienie (zaświadczenie – art.170). W przypadku 3% występowały inne, niezidentyfikowane rodzaje pomocy w legalizacji pobytu.

Wykres 13 i 14. Kraj rekrutacji i zamieszkania w momencie rekrutacji

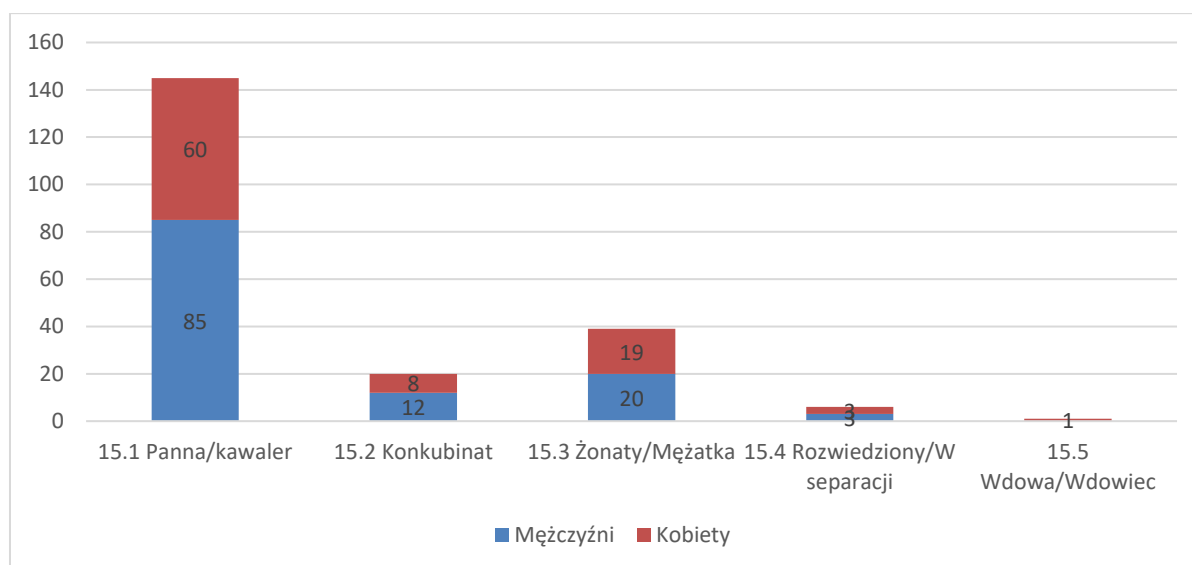


Zdecydowana większość beneficjentów (44,5%) pracowała zawodowo w trakcie rekrutacji, szukanie zarobku poza granicami własnego kraju wynikało z pragnienia jeszcze większego polepszenia sytuacji materialnej. 22,3% osób było bezrobotnych w momencie rekrutacji. 19% osób nie podało informacji na ten temat, 12,6% wskazało inne zajęcie, natomiast 1,2% wykonywał pracę bez wynagrodzenia.

Nie zawsze beneficjenci KCIK chcą ujawniać swój poziom wykształcenia. Większość tych, którzy się na to zdecydowali posiada wykształcenie średnie i pochodzi z regionu Ameryki Łacińskiej (85), pozostali

(21) to obywatele Ukrainy (6), Polski (3), Filipin (2), Gwinei (2), Ugandy (2), Rosji (1), Mołdawii (1), Sierra Leone (1), Kenii (1), Nigerii (1) i Kongo (1).

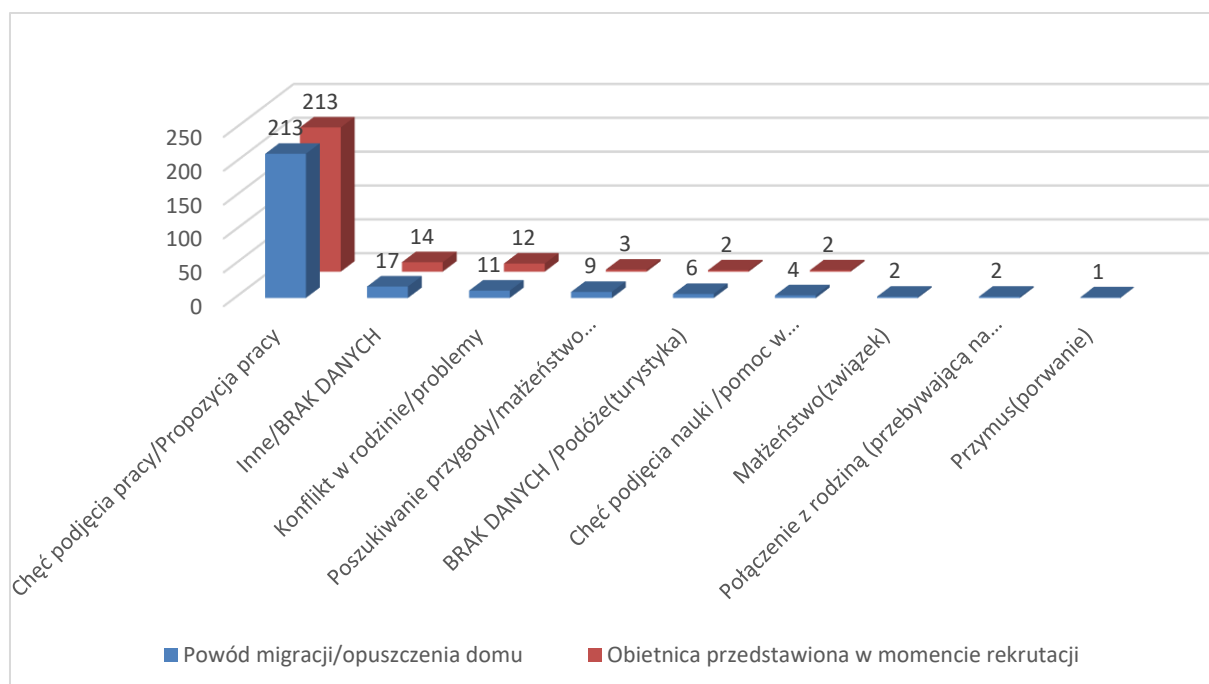
Wykres 15. Stan cywilny



Znaczna większość beneficjentów deklaruje, że w momencie wykorzystania była panną/kawalerem. Znacznie rzadziej wykorzystaniu ulegają osoby w związkach małżeńskich (39), konkubinatach (20), czy rozwodnicy (6) albo wdowy/wdowcy (1).

Większość ofiar deklaruje brak potomstwa (103 osoby), zaledwie 14 zadeklarowało posiadanie trojga lub więcej dzieci. Natomiast 35 osób przyznało się do posiadania jednego dziecka, a 26 – dwójki dzieci. Jedynie 8 osobom dzieci towarzyszyły w okresie ich wykorzystania. Ofiary, które zabrały ze sobą do pracy dzieci to głównie kobiety, które pracowały zawodowo również w swoich krajach. Gros stanowią Kolumbijki zidentyfikowane, jako ofiary handlu ludźmi przez organy ścigania.

Wykres 16. Powód migracji



213 osób wskazało, że powodem opuszczenia domu była chęć podjęcia pracy.

Zdecydowana większość osób została zwierzbowana przez agencje pośrednictwa pracy (102), przez ogłoszenie (95) oraz kontakt osobisty (92). Ogłoszenia o pracę znajdują głównie w Internecie.

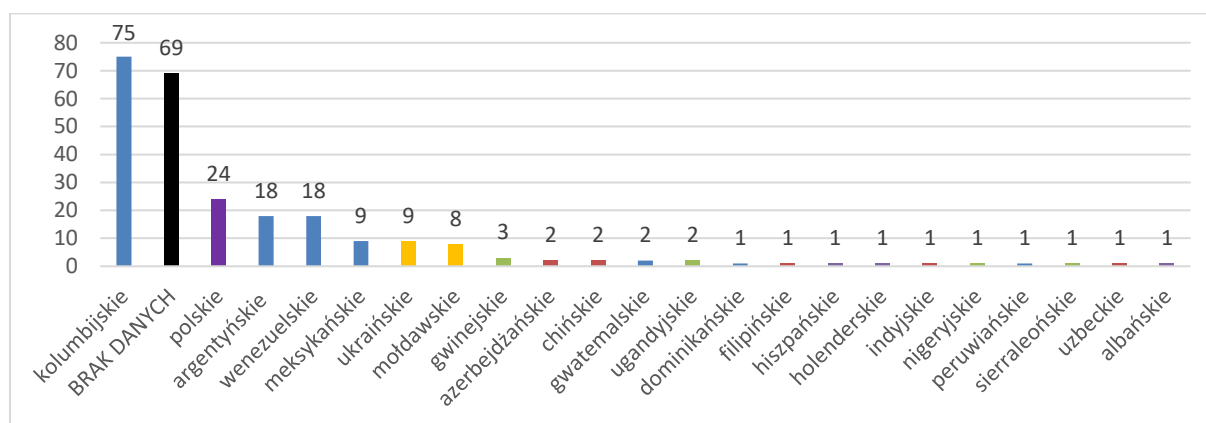
Dwie osoby zadeklarowały zwierzbowanie przez agencję turystyczną, a kolejne dwie przez przymus/porwanie. 32 osoby zadeklarowały inne – nieidentyfikowalne formy werbunku, natomiast 15 osób nie podało informacji na ten temat.

Dla zdecydowanej większości beneficjentów (193) Polska była krajem docelowym w momencie rekrutacji. W 23 przypadkach były to inne kraje europejskie, w dwóch przypadkach kraje latynoamerykańskie i w 1 przypadku kraj azjatycki. 28 osób nie podało danych na ten temat.

W większości przypadków kraj obiecany podczas rekrutacji to kraj, do którego potem trafiają.

Według danych, ofiary najczęściej nie znają rekrutera i nie miały z nim wcześniej żadnego kontaktu (65,9%). W niektórych przypadkach rolę rekrutera pełni znajomy lub bliski (24,9%).

Wykres 17. Obywatelstwo rekrutera



Rekruterami często są Kolumbijczycy (75) i Polacy (24), zdarza się, że pracują wspólnie. Ofiary cudzoziemskie do Polski przybywają głównie drogą lotniczą (209), prywatnymi busami (72) albo komunikacją publiczną (65). Często korzystają z kilku środków transportu.

Ofiary są najczęściej kontrolowane poprzez wciąganie ich w długi (127), groźby bezpośrednie (122) i wszelkiego rodzaju manipulacje wypłatą (93). Często odbiera się im dokumenty (78) i ogranicza swobodę poruszania się (49). Doznają również przemocy fizycznej (61), pracują w złych warunkach (21), nie otrzymują żadnej pomocy medycznej (49). Legalizacja pobytu lub jej brak stanowi częstą formę sprawowania kontroli nad ofiarami (15). Ofiary otrzymują także groźby pośrednie (21) oraz stosowana jest przemoc psychiczna. Pozostałe formy kontroli to: złe traktowanie (20), przymus/porwanie (15), niedostarczanie pożywienia (15), przemoc psychiczna (9), złe warunki mieszkaniowe (8), poniżanie (8), niewypłacanie całości wynagrodzenia (6), rasizm (6), nałożenie kar (3), łamanie praw pracownika (3), szantaż (3), uzależnienie od używek (1), kary finansowe/brak wypłaty (1), gwałt (1), ograniczenie kontaktów ze światem zewnętrznym (1), inne (1).

W 2024 roku większość beneficjentów, którym przyznano pomoc została zidentyfikowana w Polsce i byli to cudzoziemcy. Wszyscy beneficjenci KCiK zidentyfikowani za granicą (Wielka Brytania [2], Niemcy [2], Szwecja [1], Hiszpania [1], Francja [1], Włochy [1], Belgai [1]) z wyjątkiem Francji (we Francji został zidentyfikowany ob. Kongo) byli obywatelami Polski.

Zgodnie z danymi statystycznymi znajdującymi się w dyspozycji Departamentu Pomocy Społecznej (opublikowanymi w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03) w 2024 r. z powodu potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi pomocą społeczną objęto 88 rodzin.

Na podstawie art. 5a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej udzielono wsparcia 44 cudzoziemskim ofiarom handlu ludźmi, w tym:

- 44 cudzoziemców otrzymało zasiłek celowy w formie pieniężnej,
- 1 cudzoziemiec otrzymał pomoc w naturze (schronienie, posiłek, niezbędne ubranie).

Urząd ds. Cudzoziemców

W Urzędzie do Spraw Cudzoziemców pracownicy wstępnie zidentyfikowali 5 osób jako potencjalne ofiary handlu ludźmi. Dwóch z pięciu cudzoziemców zostało potwierdzonych przez uprawnione organy jako ofiary handlu ludźmi.

4 Działania informacyjno-edukacyjne zrealizowane w 2024 roku.

W 2024 roku działania Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, innych resortów, instytucji państwowych oraz organizacji pozarządowych koncentrowały się na przeciwdziałaniu rosnącemu zagrożeniu handlem ludźmi, ze szczególnym uwzględnieniem pracy przymusowej wśród migrantów z Ameryki Łacińskiej. Zrealizowano szereg skoordynowanych inicjatyw skierowanych zarówno do grup wysokiego ryzyka, jak i ogółu społeczeństwa, wykorzystując nowoczesne formy komunikacji i tradycyjne metody edukacyjne.

4.1 Wybrane ważne projekty

Kampania informacyjna MSWiA i KGSG na temat pracy przymusowej

Ministerstwo SWiA we współpracy z Komendą Główną Straży Granicznej oraz Komendą Główną Policji przygotowało ogólnokrajową kampanię informacyjną na temat pracy przymusowej. W ramach kampanii opracowano i wydrukowano kompleksowy zestaw materiałów promocyjnych i dydaktycznych, w tym:

- 10 000 plakatów
- 17 000 komiksów edukacyjnych dla młodzieży
- 500 plakatów z miejscem na dane kontaktowe lokalnych koordynatorów
- materiały wystawiennicze (40 rollupów, ścianka pop-up)

Materiały zostały dystrybuowane do wszystkich komend wojewódzkich Policji i oddziałów Straży Granicznej oraz Wojewódzkich Zespołów ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi.

Kampania Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji

IOM zrealizowała kampanię informacyjną skierowaną do uchodźców ukraińskich, która uzyskała ponad 400 tysięcy wyświetleń w mediach społecznościowych (YouTube, Facebook, Instagram, TikTok). Kampania była prowadzona w środkach komunikacji publicznej w wybranych lokalizacjach oraz na trasach PKP Intercity i POLREGIO. Ekspert IOM wystąpił również w programie "Onet Rano", docierając do szerokiej publiczności z informacjami o zagrożeniach związanych z handlem ludźmi.

ESCAPE TRUCK - mobilne laboratorium handlu ludźmi

Jednym z najbardziej innowacyjnych projektów był ESCAPE TRUCK, realizowany przez Policję i Straż Graniczną we współpracy z Ambasadą Holandii, Uniwersytetem Wrocławskim i Policją Holandii. Projekt wykorzystywał specjalnie przystosowany pojazd ciężarowy, w którym stworzono escape room odzwierciedlający realne warunki przetrzymywania ofiar handlu ludźmi.

W 2024 roku przeprowadzono dwie edycje projektu:

- Pierwsza edycja (17-29 maja)
- Druga edycja (7-18 października)

Projekt objął łącznie ponad 3 500 uczestników, głównie młodzież powyżej 16 roku życia. Wydarzenie było szeroko relacjonowane w mediach, w tym w TVP3 i lokalnych stacjach radiowych.

Wystawa mobilna "Oblicza handlu ludźmi"

Ekspozycja autorstwa MSWiA była prezentowana w strategicznych lokalizacjach w całej Polsce:

- Porty lotnicze (Lublin, Gdańsk)
- Uczelnie wyższe (Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Zielonogórski)
- Dworce kolejowe (Dworzec Główny w Gdańsku)
- Urzędy wojewódzkie i ich delegatury
- Centra kultury i biblioteki

Wystawa dotarła do tysięcy odbiorców, prezentując różne formy handlu ludźmi w przystępny, wizualny sposób.

Działania prewencyjne podejmowane w regionach

Zespoły Wojewódzkie do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi regularnie organizowały wydarzenia adresowane do ogółu społeczeństwa lub do konkretnych grup zawodowych i społecznych. Szczegóły działań podejmowanych w regionach można znaleźć w sprawozdaniu z realizacji KPD za 2024 r. pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/handel-ludzmi/krajowy-plan-dzialan-przeciwko-handlowi-ludzmi-na-lata-2022-2024>

5 Podstawy Prawne

Prawo krajowe



Polska wypracowała szereg regulacji prawa krajowego związanego z przeciwdziałaniem procederowi handlu ludźmi. Polskimi podstawami prawnymi do walki ze zjawiskiem handlu ludźmi są:

Kodeks karny (Dz.U.2024 poz. 17)

Pojęcie handlu ludźmi zostało ujęte w postaci trzelementowej definicji, na którą składa się: sposób działania sprawców, zastosowane przez nich środki i metody oraz cel wykorzystania.

Zgodnie z art. 115 §22 kodeksu karnego (dalej: kk):

„Handlem ludźmi jest werbowanie, transport, dostarczanie, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osoby z zastosowaniem:

1. przemocy lub groźby bezprawnej;
2. uprowadzenia;
3. podstępu;
4. wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania;
5. nadużycia stosunku zależności, wykorzystania krytycznego położenia lub stanu bezradności;
6. udzielenia albo przyjęcia korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy osobie sprawującej opiekę lub nadzór nad inną osobą;

- w celu jej wykorzystania, nawet za jej zgodą, w szczególności w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania, w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, w żebractwie, w niewolnictwie lub innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka lub w celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów wbrew przepisom ustawy.

Jeżeli zachowanie sprawcy dotyczy małoletniego, stanowi ono handel ludźmi, nawet gdy nie zostały użyte metody lub środki wymienione w pkt 1 - 6”.

Ostatni akapit przytoczonej regulacji prawnej odnosi się natomiast wyłącznie do sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest dziecko. Przyjmując konieczność zapewnienia szczególnej ochrony małoletnim ofiarom, ustawodawca ograniczył kwalifikację prawną czynu sprawcy wyłącznie do celu jego działania. W ten sposób w przypadku małoletnich pokrzywdzonych drugi element definicji (dotyczący metod i środków) nie musi być ujawniony, aby dany czyn został zakwalifikowany jako handel ludźmi.

W Polsce, zgodnie z art. 189a kodeksu karnego:

§ 1 Kto dopuszcza się handlu ludźmi, podlega karze pozbawienia wolności od lat 3 do 20.

§ 2 Kto czyni przygotowania do popełnienia przestępstwa określonego w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Handel ludźmi należy do przestępstw, które nie występują samodzielnie, ale współistnieją z innymi, m.in.:

- przeciwko wolności seksualnej i obyczajności;
- naruszenia nietykalności cielesnej, uszkodzenie ciała;
- przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową;
- udział w zorganizowanej grupie przestępczej i kierowanie nią;
- oszustwa;
- przeciwko wolności;
- przeciwko wiarygodności dokumentów;
- nielegalnego przekroczenia granicy;
- kradzieży zwykłej i z użyciem przemocy.

[Ustawa o cudzoziemcach \(Dz.U.2024 poz. 769\)](#)

Aktem prawnym zapewniającym poszanowanie prawa m.in. zakresie przeciwdziałania handlowi ludźmi jest ustawa o cudzoziemcach z dnia 12 grudnia 2013 roku.

Ustawa o cudzoziemcach (dalej: uoc) określa zasady i warunki dotyczące wjazdu, przejazdu, pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także wyjazdu cudzoziemców z tego terytorium. W ustawie została określona procedura postępowania i organy, które są właściwe w tych sprawach. Wskazuje się w niej m.in., że:

- cudzoziemcowi, w stosunku do którego istnieje domniemanie, że jest ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu art. 115 § 22 kk, wydaje się zaświadczenie potwierdzające istnienie tego domniemania. [art. 170 uoc];
- pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w stosunku do którego istnieje domniemanie, że jest ofiarą handlu ludźmi uważa się za legalny przez okres ważności wydanego mu zaświadczenia, o którym mowa w art. 170 uoc. Pobyt cudzoziemca, któremu wydano zaświadczenie przestaje się uważać za legalny z chwilą odnotowania przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych we właściwym rejestrze informacji o tym, że cudzoziemiec: aktywnie, dobrowolnie i z własnej inicjatywy ponownie nawiązał kontakt z osobami podejrzanymi o popełnienie przestępstwa handlu ludźmi (art. 189a § 1 kk), lub przekroczył lub usiłował przekroczyć granicę wbrew przepisom prawa;
- zaświadczenie, które jest wydawane przez organ właściwy do prowadzenia postępowania w sprawie o przestępstwo handlu ludźmi (art. 189a § 1kk), jest ważne przez okres 3 miesięcy od dnia jego wydania, a w przypadku małoletniego cudzoziemca – przez okres 4 miesięcy od dnia jego wydania [art. 172 uoc];
- zezwolenie na pobyt czasowy cudzoziemcowi, który jest ofiarą handlu ludźmi, udzielane jest po spełnieniu łącznie następujących warunków: przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; podjął współpracę z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie o przestępstwo handlu ludźmi (art. 189a § 1 kk), a w przypadku małoletniego cudzoziemca – otrzymał status pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawie o przestępstwo handlu ludźmi (art. 189a § 1 kk) oraz zerwał kontakty z osobami podejrzanymi o popełnienie przestępstwa handlu ludźmi (art. 189a § 1 kk). [art. 176 uoc];
- minimalny okres ważności zezwolenia na pobyt czasowy wynosi 6 miesięcy [art. 177 uoc];

- zezwolenia na pobyt stały udziela się cudzoziemcowi na czas nieoznaczony, na jego wniosek, jeżeli: jest ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu art. 115 § 22 kk i: przebywał na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie mu zezwolenia na pobyt stały przez okres nie krótszy niż 1 rok na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi, współpracował z organami ścigania w postępowaniu karnym w sprawie o przestępstwo handlu ludźmi (art. 189a § 1 kk), ma uzasadnione obawy przed powrotem do państwa pochodzenia [art. 195 ust. 1 pkt 5 uoc].

[Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP\(Dz.U. 2024 poz. 854\)](#)

Art. 68. 1. Jeżeli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej dotyczy osoby, która może wymagać szczególnego traktowania, w szczególności będącej:

6) ofiarą handlu ludźmi,

– Szef Urzędu ocenia, czy ta osoba wymaga szczególnego traktowania w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej lub w zakresie pomocy socjalnej.

2. Wnioskodawcę lub osobę, w imieniu której wnioskodawca występuje, uznaje się za osoby wymagające szczególnego traktowania w zakresie pomocy socjalnej, w przypadku gdy może zachodzić potrzeba:

1) zakwaterowania ich w ośrodku:

a) przystosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych,

b) zapewniającym pokój jednoosobowy,

c) przeznaczonym wyłącznie dla kobiet lub kobiet z dziećmi;

2) umieszczenia ich w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub hospicjum;

3) umieszczenia ich w pieczy zastępczej odpowiadającej sytuacji psychofizycznej tych osób;

4) dostosowania diety do stanu ich zdrowia.

3. Szef Urzędu w celu dokonania oceny, czy osoba, o której mowa w ust. 1, wymaga szczególnego traktowania, może zlecić przeprowadzenie badań lekarskich lub psychologicznych, których koszt pokrywa się z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Szefa Urzędu.

4. W przypadku gdy Szef Urzędu nie zleca przeprowadzenia badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w ust. 3, informuje osobę, która może wymagać szczególnego traktowania, że może ona z własnej inicjatywy i na własny koszt poddać się takim badaniom.

5. Osobę, która nie wyraziła zgody na przeprowadzenie badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w ust. 3, uważa się za osobę, która nie wymaga szczególnego traktowania.

6. Szef Urzędu dokonuje oceny, o której mowa w ust. 1, niezwłocznie po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz w każdym czasie do zakończenia postępowania, w przypadku gdy wyjdą na jaw nowe okoliczności dotyczące wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje.

Art. 69. 1. W przypadku cudzoziemca, który jest osobą wymagającą szczególnego traktowania, czynności w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej wykonuje się:

- 1) w warunkach zapewniających cudzoziemcowi swobodę wypowiedzi, w sposób dostosowany do jego stanu psychofizycznego;
- 2) w terminie dostosowanym do jego stanu psychicznego i fizycznego, wyznaczonym przy uwzględnieniu terminów korzystania przez cudzoziemca ze świadczeń zdrowotnych;
- 3) w miejscu pobytu cudzoziemca, w przypadku gdy jest to uzasadnione stanem jego zdrowia;
- 4) w razie potrzeby z udziałem psychologa, lekarza lub tłumacza.

2. Na wniosek cudzoziemca, który jest osobą wymagającą szczególnego traktowania, w przypadkach uzasadnionych jego potrzebami czynności w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej:

- 1) wykonuje osoba tej samej płci;
- 2) wykonuje się z udziałem psychologa, lekarza lub tłumacza płci wskazanej przez cudzoziemca.

Art. 69a. Przy udzielaniu pomocy socjalnej cudzoziemcowi, który jest osobą wymagającą szczególnego traktowania, uwzględnia się potrzeby takiej osoby w zakresie zakwaterowania i wyżywienia.

Art. 69b. Przy udzielaniu małoletniemu pomocy socjalnej uwzględnia się konieczność zabezpieczenia jego interesów, biorąc pod uwagę w szczególności:

- 3) względy bezpieczeństwa i ochrony, w szczególności w przypadku gdy istnieje ryzyko, że małoletni jest ofiarą handlu ludźmi.

[Ustawa o pomocy społecznej \(Dz.U.2024 poz. 1283\)](#)

Kolejną ustawą, która zapewnia ochronę i posiada odpowiednie narzędzia, aby zaspokoić podstawowe potrzeby polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi jest ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (dalej: uops).

Najważniejsze zapisy ustawy dot. zagadnienia handlu ludźmi stanowią, że:

- cudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia, o którym mowa w art. 170 uoc, lub na podstawie zezwolenia, o którym mowa

w art. 176 uoc. przysługuje prawo do świadczeń w formie interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego [art. 5a uops];

- pomoc społeczna jest udzielana osobom i rodzinom z powodu potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi [art. 7 pkt 7a uops];
- do zadań wojewody należy koordynowanie, w ramach systemu pomocy społecznej, działań w zakresie zapobiegania handlowi ludźmi oraz wsparcia udzielanego ofiarom handlu ludźmi [art. 22 pkt 15 uops];

[Ustawa o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin \(Dz.U.2024 poz.633\)](#)

Zgodnie z art. 41a ust. 1 ustawy o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin obywatelowi UE lub członkowi rodziny niebędącemu obywatelem UE, w stosunku do którego istnieje domniemanie, że jest ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu art. 115 § 22 Kodeksu karnego, wydaje się zaświadczenie potwierdzające domniemanie, że osoba jest ofiarą przestępstwa handlu ludźmi. Pierwsze zaświadczenie jest ważne przez okres 3 miesięcy, a w przypadku małoletniego obywatela UE lub małoletniego członka rodziny niebędącego obywatelem UE na okres 4 miesięcy od dnia jego wydania (art. 41b ust. 2). Zgodnie z art. 41b ust. 3 w/w ustawy kolejne zaświadczenie może być wydane na okres co najmniej 6 miesięcy, nie dłużej jednak niż na okres 3 lat w przypadku gdy spełnione są następujące warunki dotyczące obywatela UE lub członka jego rodziny:

- 1) przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) podjął współpracę z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie o przestępstwo, o którym mowa w art. 189a § 1 Kodeksu karnego, a w przypadku małoletniego cudzoziemca – otrzymał status pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawie o przestępstwo, o którym mowa w art. 189a § 1 Kodeksu karnego;
- 3) zerwał kontakty z osobami podejrzanymi o popełnienie przestępstwa, o którym mowa w art. 189a § 1 Kodeksu karnego.

Przepisy te są wzorowane na odpowiednich przepisach ustawy o cudzoziemcach, tj. art. 170 – 176.

[Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy \(Dz.U.2024 poz.167\)](#)

W 2022 r. uchwalono Ustawę o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, której celem jest stworzenie szczególnej regulacji zapewniającej doraźną podstawę prawną do legalnego pobytu obywatelom Ukrainy, którzy w wyniku działań wojennych zostali zmuszeni do opuszczenia swojego kraju pochodzenia i wjechali, posiadając stosowne uprawnienie wjazdowe, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Obywateli Ukrainy, o których mowa w ust. 1 tej ustawy, uznaje się za osoby korzystające w Rzeczypospolitej Polskiej z ochrony czasowej w rozumieniu art. 106 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Regulacje dot. handlu ludźmi zawarte ww. ustawie mają charakter prewencyjny i zaostrzyły kary przewidziane w Kodeksie karnym za popełnienie tego przestępstwa.

Cytując wspomniane regulacje:

- Art. 72. Skazując sprawcę, który w czasie trwania konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy popełnił przestępstwo, o którym mowa w:

4) art. 189a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny – sąd orzeka karę pozbawienia wolności w wysokości od lat 10 do lat 15 albo karę 25 lat pozbawienia wolności.

Zmiany legislacyjne dot. handlu ludźmi

Implementacja Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1712

W czerwcu 2024 roku Unia Europejska przyjęła nową dyrektywę zmieniającą dyrektywę 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi. Ministerstwo Sprawiedliwości, we współpracy z MSWiA, rozpoczęło prace nad implementacją tej dyrektywy do polskiego porządku prawnego. Termin transpozycji upływa 15 lipca 2026 roku.

Najważniejsze zmiany wprowadzane przez nową dyrektywę to:

- Rozszerzenie definicji handlu ludźmi o nowe formy wyzysku, takie jak przymusowe małżeństwa, nielegalne adopcje oraz przymusowe macierzyństwo zastępcze.
- Wprowadzenie obowiązkowej penalizacji świadomego korzystania z usług świadczonych przez ofiary handlu ludźmi.
- Zaostrzenie przepisów dotyczących rozpowszechniania materiałów przedstawiających wykorzystywanie seksualne, zwłaszcza przy użyciu technologii informacyjno-komunikacyjnych.
- Wzmocnienie środków zapobiegawczych, w tym obowiązek ustanowienia Krajowych Planów Działania oraz mechanizmów wczesnego wykrywania i identyfikacji ofiar.
- Nacisk na rozwój kompetencji cyfrowych organów ścigania w celu zwalczania handlu ludźmi z wykorzystaniem technologii.

Prace nad projektem krajowej ustawy o przeciwdziałaniu i zwalczaniu handlu ludźmi

W listopadzie 2024 roku, w ramach Międzyresortowego Zespołu ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, powołano specjalną grupę roboczą, której zadaniem jest opracowanie projektu kompleksowej ustawy regulującej wszystkie aspekty przeciwdziałania i zwalczania handlu ludźmi oraz wsparcia dla ofiar. Celem jest stworzenie spójnego i nowoczesnego aktu prawnego, integrującego dotychczas rozproszone przepisy i dostosowującego je do aktualnych standardów międzynarodowych i unijnych, w tym nowej dyrektywy. Prace grupy koncentrują się na precyzyjnych definicjach, systemie wsparcia dla ofiar (ze szczególnym uwzględnieniem małoletnich), potencjalnym funduszu wsparcia oraz obowiązkowych szkoleniach dla profesjonalistów.

Zmiany w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz projekt Ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia

W 2024 roku kontynuowano prace nad zmianami mającymi na celu ograniczenie nieuczciwych praktyk agencji zatrudnienia i ochronę pracowników, w tym migrantów, przed wyzyskiem. Nowelizacja Ustawy

promocji zatrudnienia (mająca wejść w życie na początku 2025 r.) ogranicza opłaty pobierane od pracowników kierowanych do pracy za granicą. Procedowany projekt Ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia (skierowany do I czytania w Sejmie 9 stycznia 2025 r.) przewiduje m.in. podwyższenie kar za nielegalne opłaty oraz dodatkowe regulacje dotyczące zwalczania nielegalnego zatrudnienia cudzoziemców.

"Ustawa Kamilka" (nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz innych ustaw)

Choć nie jest to ustawa bezpośrednio o handlu ludźmi, jej wejście w życie w 2024 roku (część przepisów od 15 lutego 2024 r., standardy ochrony małoletnich od 15 sierpnia 2024 r. z obowiązkiem wdrożenia do 15 lutego 2025 r.) ma istotne znaczenie dla ochrony dzieci przed różnymi formami przemocy i wyzysku, w tym przed handlem ludźmi. Ustawa wprowadza m.in. standardy ochrony małoletnich w placówkach, obowiązek weryfikacji osób pracujących z dziećmi w Krajowym Rejestrze Karnym, procedurę Serious Case Review oraz zmiany w wysłuchiwanie dzieci przez sąd.

Zmiany w systemie wizowym

W 2024 roku Ministerstwo Spraw Zagranicznych podjęło działania mające na celu uszczelnienie systemu wizowego. 31 lipca 2024 r. Minister Spraw Zagranicznych wydał wytyczne dotyczące rozpoznawania wniosków wizowych. Przygotowano również projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wyeliminowania nieprawidłowości w systemie wizowym. Istotną zmianą było wprowadzenie z dniem 15 sierpnia 2024 r. obowiązku wizowego dla obywateli Kolumbii udających się do Polski w celach zarobkowych.

Procedury wewnętrzne

W celu zwiększenia efektywności działań prowadzonych przez organy zajmujące się zwalczaniem przestępstwa handlu ludźmi opracowano procedury bazowe takie jak:

- Algorytm postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi,
- Algorytm identyfikacji i postępowania wobec małoletniej ofiary handlu ludźmi dla funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej,
- Procedura postępowania dla pracowników Urzędu do Spraw Cudzoziemców rozpatrujących wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w przypadku dokonania wstępnej identyfikacji cudzoziemca jako ofiary handlu ludźmi,
- Wytyczne dla inspektorów pracy wraz towarzyszącą im listą wskaźników identyfikacji potencjalnych ofiar handlu ludźmi do pracy przymusowej.



Prawo międzynarodowe

Polska jest jednym z wielu państw, które aktywnie przeciwdziałają procederowi handlu ludźmi, ponadto zapewnia również pomoc i wsparcie dla osób, które padły ofiarą tego procederu. Jest stroną regulacji prawa międzynarodowego, w tym następujących:

[Konwencja Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi](#)

[Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar](#)

[Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw](#)

[Dyrektywa Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami](#)

[Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne NZ](#)

[Protokół przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych](#)

[Konwencja NZ w sprawie zwalczania handlu ludźmi i eksploatacji prostytucji](#)

[Konwencja Nr 182 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca zakazu i natychmiastowych działań na rzecz najgorszych form pracy dzieci](#)

6 Podsumowanie



Rok 2024 stanowił intensywny okres w rozwoju systemu przeciwdziałania handlowi ludźmi w Polsce. Pomimo stabilizacji sytuacji migracyjnej związanej z konfliktem w Ukrainie, polskie instytucje musiały zmierzyć się z nowymi wyzwaniami, przede wszystkim związanymi ze znaczącym wzrostem liczby ofiar pochodzących z krajów Ameryki Łacińskiej. Ta zmiana geografii pochodzenia ofiar wymusiła adaptację dotychczasowych mechanizmów wsparcia oraz intensyfikację współpracy międzynarodowej.

Kluczowe Wnioski z 2024 Roku

- **Praca przymusowa jako dominująca forma wyzysku:** Polska wciąż była przede wszystkim krajem docelowym dla ofiar pracy przymusowej, z rosnącą liczbą migrantów z Ameryki Łacińskiej i Azji Centralnej będących ofiarami tego procederu.
- **Wpływ konfliktu na Ukrainie:** Wojna na Ukrainie nadal generowała ryzyko handlu ludźmi wśród uchodźców, choć obserwuje się pewne zmiany w dynamice i metodach werbunku.
- **Znaczenie nowych technologii:** Przestępcy coraz skuteczniej wykorzystywali Internet, media społecznościowe i szyfrowane komunikatory do rekrutacji, kontroli i eksploatacji ofiar, co stanowiło poważne wyzwanie dla organów ścigania.
- **Postęp w legislacji i koordynacji:** Rozpoczęto kluczowe prace nad implementacją nowej dyrektywy UE oraz przygotowaniem kompleksowej krajowej ustawy o przeciwdziałaniu handlowi ludźmi. Przyjęto Krajowy Mechanizm Referencyjny, mający usprawnić współpracę międzyinstytucjonalną.
- **Konieczność wzmacniania działań prewencyjnych i wsparcia ofiar:** Mimo licznych kampanii i szkoleń, istnieje potrzeba dalszego podnoszenia świadomości społecznej oraz doskonalenia systemu wsparcia dla ofiar, w tym rozwiązania problemów systemowych takich jak dostęp do ubezpieczenia zdrowotnego czy adekwatnych zasiłków.

Wyzwania na Przyszłość

- **"Ciemna liczba" przestępstw:** Rzeczywista skala handlu ludźmi pozostaje trudna do oszacowania, co wymaga doskonalenia metod identyfikacji ofiar i zachęcania ich do zgłaszania przestępstw.
- **Adaptacja sprawców:** Przestępcy szybko dostosowują swoje metody działania do zmieniających się warunków i nowych technologii, co wymaga od organów ścigania ciągłego rozwoju kompetencji i narzędzi.
- **Ochrona grup szczególnie wrażliwych:** Kobiety, dzieci, migranci, uchodźcy, osoby z niepełnosprawnościami pozostają grupami szczególnie narażonymi i wymagają dedykowanych działań ochronnych.

- **Zapewnienie długoterminowej integracji ofiar:** Skuteczna pomoc ofiarom to nie tylko interwencja kryzysowa, ale także wsparcie w długoterminowej reintegracji społecznej i zawodowej.
- **Skuteczność ścigania i wymierzania sprawiedliwości:** Pomimo wzrostu liczby skazanych w UE, zapewnienie, że sprawcy poniosą odpowiedzialność, a ofiary uzyskają zadośćuczynienie, pozostaje wyzwaniem.

Rok 2024 pokazał, że Polska potrafi skutecznie adaptować swój system przeciwdziałania handlowi ludźmi do zmieniających się wyzwań. Przyjęcie Krajowego Mechanizmu Referencyjnego, rozpoczęcie prac nad dedykowaną ustawą oraz innowacyjne podejście do edukacji stanowią solidne fundamenty dla dalszego rozwoju.

Jednocześnie rosnąca liczba ofiar z odległych regionów geograficznych oraz rozwój nowych technologii wymagają zdecydowanych działań w najbliższej przyszłości. Sukces w przeciwdziałaniu handlowi ludźmi będzie zależał od zdolności do szybkiej implementacji nowych regulacji prawnych, zapewnienia odpowiednich zasobów oraz utrzymania wysokiego poziomu współpracy międzyinstytucjonalnej i międzynarodowej.

Handel ludźmi pozostaje jednym z najpoważniejszych naruszeń praw człowieka we współczesnym świecie. Polska, jako kraj pochodzenia, tranzytu i docelowy, ma szczególną odpowiedzialność za rozwój skutecznych mechanizmów przeciwdziałania temu procederowi. Działania podjęte w 2024 roku oraz planowane na kolejne lata dają podstawy do ostrożnego optymizmu, że system ten będzie coraz skuteczniejszy w ochronie ofiar i ściganiu sprawców.

Niniejszy raport nie opisuje wszystkich działań podejmowanych przez instytucje w celu walki ze zjawiskiem handlu ludźmi dlatego też zachęcamy do zapoznania się ze sprawozdaniem z realizacji KPD na lata 2022 – 2024, które można znaleźć pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/handel-ludzmi/krajowy-plan-dzialan-przeciwko-handlowi-ludzmi-na-lata-2022-2024>

7 ABC Pomocy

Dane teleadresowe instytucji i organów pozarządowych udzielających pomocy ofiarom handlu ludźmi

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla ofiar handlu ludźmi

W ramach zadania publicznego pn. „Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi”, którego celem jest zabezpieczenie potrzeb ofiar handlu ludźmi – obywateli polskich, obywateli UE lub cudzoziemców oraz osób zagrożonych procederem, prowadzony jest całodobowy telefon zaufania oraz telefoniczne poradnictwo prewencyjne.

Tel. +48 22 628 01 20

Telefon zaufania działający całą dobę (24/7)

Komenda Główna Policji

Wydział do walki z handlem ludźmi

Tel. (22) 60-148-33 (sekretariat)

E-mail: handelludzmibsk@policja.gov.pl lub dzwoniąc pod numer: **664 974 934**.

Funkcjonariusze Policji obsługują infolinię od 6.00 do 22.00. W godzinach nocnych zgłoszenia i wszelkie informacje można nagrać na sekretarkę, a funkcjonariusze kontaktować się będą z osobami zainteresowanymi przekazaniem informacji.

W sytuacjach zagrożenia życia bądź zdrowia należy dzwonić pod numer alarmowy **112** lub **997**.

Komenda Główna Straży Granicznej

Wydział I Zarządu Operacyjno-Śledczego

tel. (22) 500-40-41 (sekretariat)

e-mail: zos.kg@strazgraniczna.pl

oraz całodobowy telefon interwencyjny w KGSG: +48 800 422 322

Międzynarodowa Organizacji ds. Migracji (IOM) w Polsce

Polska jest członkiem IOM od 1992 roku. Krajowe Biuro IOM w Warszawie działa od 2002 roku i prowadzi projekty w zakresie promowania i wspierania uregulowanej migracji i integracji imigrantów, zwalczania handlu ludźmi, pomocy w dobrowolnym powrocie i reintegracji oraz działania informacyjne i szkoleniowe mające na celu zwiększanie świadomości na temat zjawisk migracyjnych. IOM udziela również bezpośredniego wsparcia osobom z doświadczeniem migracyjnym w tym osobom dotkniętym przez wojnę w Ukrainie.

Infolinia Migrant Info: **22 490 20 44** - czynna od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 17.00

Cudzoziemcy zainteresowani uzyskaniem pomocy w dobrowolnym powrocie proszeni są o kontakt telefoniczny z pracownikami IOM pod numerem **666 34 34 66**,

lub mailowy: iomwarsawvr@iom.int

lub skorzystanie z aplikacji online avr.iom.pl

Organizacje pozarządowe

La Strada – Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu

Telefon zaufania: **+48 22 628 99 99*** (pomoc, porady)

- od poniedziałku do czwartku w godzinach 9 – 18
- w piątki w godzinach 9 – 14

*we środy w godzinach 14 – 18 dyżur w języku rosyjskim

Telefon dla klientów wietnamskojęzycznych: **+48 22 621 56 18**

Biuro fundacji: **+48 22 622 19 85** (telefon administracyjno-biurowy)

E-mail: strada@strada.org.pl

<https://www.strada.org.pl/>

Stowarzyszenie PoMOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej

Tel. interwencyjny: **511 801 161**

Informacja o możliwościach pomocy - pomoc@Po-MOC.pl

Biuro Stowarzyszenia: tel. **+48 32 255 38 69**

E-mail: biuro@Po-MOC.pl

<https://www.po-moc.pl/pl>

Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć

E-mail: biuro@pomocprawna.org, porady@pomocprawna.org

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę

E-mail: <https://fdds.pl/szukasz-pomocy/>

tel. 116 111 Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży (czynny 24 h)

tel. 800 100 100 – Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dziecka

Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych

Numery linii wsparcia

+48 22 654 70 70 - z telefonów stacjonarnych w Polsce

+48 22 654 70 70 – dla połączeń z zagranicy

+48 22 654 70 70 – dla połączeń z telefonu komórkowego

Caritas Polska

<https://caritas.pl/szukam-pomocy/>

Fundacja Czas Wolności

E-mail: **biuro@czaswolnosci.pl**

Warszawa 2025

Opracowano w Departamencie Porządku Publicznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji